

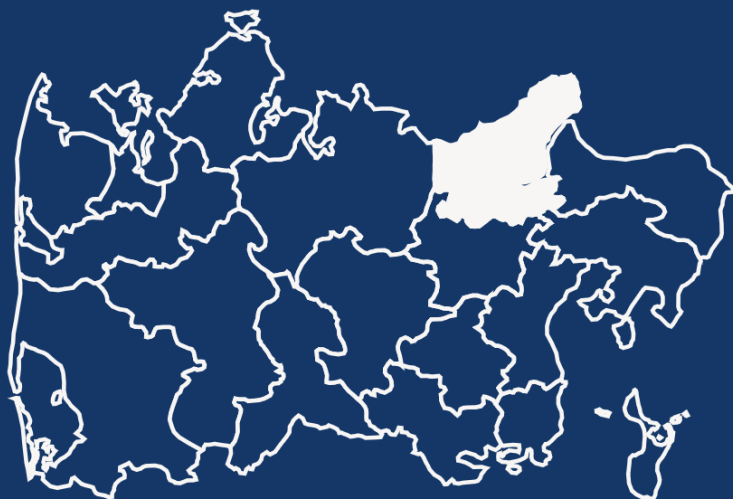

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Erhvervsudvikling i Randers Kommune

Tendenser, specialisering, vækst og
erhvervsfremmeindsats

August 2024

Indhold

1. Forord og sammenfatning	3
2. Temaafsnit om ejerledede virksomheder	8
3. Beskæftigelse og specialisering	20
4. Iværksætteri og virksomhedsbestand	26
5. Vækstvirksomheder og eksport	34
6. Profilanalyse – highlights	38

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

1

Forord og sammenfatning

Forord

Hej og velkommen til den femte udgave af vores kommunerapporter om erhvervsudviklingen i Midtjylland. I denne rapport dykker vi ned i, hvordan det står til med erhvervslivet i de 19 kommuner her i regionen.

Hos Erhvervshus Midtjylland har vi som mål at identificere og styrke de faktorer, der driver væksten og giver midtjyske virksomheder en konkurrencefordel. Samtidig vil vi adressere de udfordringer, som kan hæmme udviklingen. Kommunerapporterne skal være en kilde til viden, så vi sammen kan fremme erhvervslivet både lokalt og regionalt og udnytte de mange potentialer, som vores region har.

Ligesom i de tidligere kommunerapporter har vi samlet data om det lokale erhvervsliv – fra beskæftigelse og iværksætteri til virksomheders udvikling og eksport. Vi har også inkluderet statistik om brugen af lokal erhvervsservice og specialiseret vejledning, baseret på profilanalysen fra 2024.

Denne gang har vi et særligt tema om ejerledede virksomheder. Disse virksomheder spiller en vigtig rolle i vores region, og vi ser nærmere på, hvor mange der er i hver kommune, og hvordan de klarer sig. Ejerledede virksomheder står over for udfordringer som generationsskifte, nye teknologier og grøn omstilling, og vi giver et overblik over deres karakteristika.

Vi zoomer også ind på de virksomheder, der snart skal have nye ejere. Det er vigtigt for os, at disse ejerskifter bliver succesfulde, så vi kan bevare arbejdspladserne her i regionen.

Sidst, men ikke mindst, kigger vi på diversiteten i de ejerledede virksomheder. Det handler om kønsfordeling i ledelsen, nationalitet og beskæftigelse af personer, som ellers måske ville have svært ved at få et job. Diversitet bringer nye perspektiver og kompetencer ind i

virksomhederne og kan gøre dem mere attraktive medarbejdere.

Vi vil gerne sige en stor tak til alle kommuner. Jeres input er med til at skabe inspiration og dele viden på tværs af kommunerne, og det kan føre til nye erhvervsstrategier, initiativer og samarbejder, der gavner vores lokale erhvervsliv. Vi håber også, at rapporten kan sætte fokus på vigtige emner, hvor der er stort potentiale for udvikling.

Samarbejdet mellem lokal erhvervsservice, erhvervshuset og kommunerne er nøglen til at styrke erhvervsfremmeindsatsen. Kommunerapporterne skal hjælpe os med at samarbejde endnu bedre og udnytte både lokale og tværkommunale muligheder og tackle de udfordringer, vi står over for.

Gennem rapporten kan du se, hvordan din kommune klarer sig i forhold til resten af Region Midtjylland, landet og en gruppe sammenligningskommuner.

Sammenligningskommunerne er Herning Kommune, Horsens Kommune, Holstebro Kommune, Silkeborg Kommune og Viborg Kommune.

God læselyst!

Med venlig hilsen

Bestyrelsesformand Ib Lauritsen

Direktør Mette Højborg

Sammenfatning – erhvervspræstationer

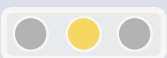
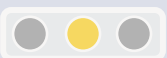
Tabellen til højre sammenfatter Randers Kommunes erhvervspræstationer i 2022 på en række nøgleområder. I tabellen er Randers Kommune sammenlignet med hele Region Midtjylland og med andre kommuner i Danmark af samme type som Randers Kommune (angivet ved et trafiklys).

Tabellen viser øverst, at Randers Kommune har oplevet en stærk vækst i den private jobskabelse på godt 12 pct. Det er især i årene 2021 og 2022, at Randers har haft positiv jobudvikling.

Som det fremgår nederst, er det i høj grad større virksomheder med over 50 ansatte, der har bidraget til jobskabelsen i Randers Kommune. Herudover huser Randers relativt mange vækstvirksomheder.

Iværksætterraten lå i 2022 tæt på regionsgennemsnittet. Men i hele perioden 2017-21 havde Randers Kommune en relativt høj etableringsrate, hvilket også bidrager til den private jobskabelse.

Til gengæld klarer Randers Kommune sig mindre godt på indikatorer for internationalisering. Andelen af eksportvirksomheder ligger under regionsgennemsnittet, og samtidig viser analysen, at den samlede eksportværdi i de eksporterende virksomheder ligger under niveauet i sammenligningskommunerne og regionen som helhed.

	Randers Kommune	Region Midtjylland	Sammenligning med andre provinsbykommuner
 Jobvækst i den private sektor 2017-22	12,2 pct.	11,2 pct.	
 Andel iværksættervirksomheder	4,8 pct.	4,8 pct.	
 Treårig overlevelsesrate for nye virksomheder	54,4 pct.	56,7 pct.	
 Andel vækstvirksomheder	10,8 pct.	10,4 pct.	
 Andel eksportvirksomheder	18,8 pct.	19,8 pct.	
 Jobvækst i store virksomheder 2017-22	27,9 pct.	17,1 pct.	

 Dårligste tredjedel blandt provinsbykommuner i Danmark

 Midterste tredjedel blandt provinsbykommuner i Danmark

 Bedste tredjedel blandt provinsbykommuner i Danmark

Sammenfatning – erhvervsstruktur

Oversigten til højre giver et samlet billede af Randers Kommunes profil som erhvervskommune.

De tre største brancher målt på antal jobs er detailhandel, engroshandel samt operationel service. De udgør til sammen ca. 7.700 årsværk eller 33 procent af den samlede private beskæftigelse i kommunen. Det er brancher, der fylder meget i de fleste midtjyske kommuner.

Set relativt til andre kommuner er det andre brancher, der skiller sig ud. Især fødevarerindustri og metalindustri har en høj specialisering i Randers Kommune.

Når luppen sættes på de nationale styrkepositioner – defineret af Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse – er det også fødevarer, der fremstår som Randers Kommunes mest specialiserede klynge, efterfulgt af produktionsindustri og logistik.

Det fremgår endvidere, at store virksomheder beskæftigelsesmæssigt fylder relativt lidt i Randers Kommune. Derimod har Randers relativt mange virksomheder i størrelsesgrupperne 10-19 og 20-49 årsværk.

Endelig er andelen af udenlandsk arbejdskraft 7,5 pct., hvilket er noget lavere end for Region Midtjylland samlet.

De tre største brancher

1. Detailhandel :	3.030 årsværk
2. Engroshandel:	2.472 årsværk
3. Operationel service:	2.208 årsværk

Udenlandsk arbejdskraft

Randers Kommune:	7,5 pct.
Region Midtjylland:	10,2 pct.

Top 3 specialiserede brancher

1. Føde-,drikke- og tobaksvareindustri:	1,8
2. Metalindustri:	1,6
3. Sundhedsvæsen:	1,5

Top 3 specialiserede klynger

1. Fødevarer:	1,4
2. Produktionsindustri, maskiner og robotter:	1,2
3. Det maritime og logistik:	1,2

Note: En specialisering på 1,0 svarer til, at en branche/klynge udgør en andel af den private beskæftigelse, der svarer til landsgennemsnittet.

Andel beskæftigede i store og små virksomheder

Randers Kommune		Region Midtjylland	
Mikrovirksomheder (0,5-9 årsværk):	36 pct.	Mikrovirksomheder (0,5-9 årsværk):	31 pct.
Store virksomheder (50+):	29 pct.	Store virksomheder (50+):	39 pct.

Sammenfatning – ejerledede selskaber

Dette års særtema giver en karakteristik af den store gruppe af ejerledede selskaber i det midtjyske erhvervslandskab og sætter fokus på to vigtige emner – ejerledernes alder og diversiteten i de ejerledede virksomheder.

Analysen viser, at de ejerledede selskaber udgør en betydelig del af de midtjyske virksomheder – målt på både antal og beskæftigelse. Især ejerledede virksomheder med 11-50 årsværk fylder meget beskæftigelsesmæssigt i den midtjyske økonomi. Samtidig har ca. 1/3 af de ejerledede selskaber med mindst fem ansatte eksport.

Analysen understreger, at ejer- og generationsskifte er et vigtigt erhvervspolitisk tema. I nogle kommuner er helt op til 40 pct. af ejerlederne over 55 år.

Når det gælder diversitet, viser analysen, at der er sket en betydelig stigning i både brugen af udenlandsk arbejdskraft og i antallet af ejerledere, der har ansat personer, der befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet.

Til gengæld er der fortsat en stor kønsmæssig ubalance blandt lederne i ejerledede selskaber. I Midtjylland som helhed er kun godt hver sjette leder en kvinde i denne gruppe af virksomheder. Og kun 42 pct. af de ejerledede selskaber med to ledere eller flere har ansat en kvindelig leder. På begge områder ligger Midtjylland under lands-gennemsnittet.

Udvalgte resultater fra analysen

I Randers Kommune ligger 39 pct. af den private beskæftigelse i ejerledede selskaber og enkeltmandsvirksomheder. For regionen som helhed er andelen 35 pct.

Randers Kommune huser i alt 366 ejerledede selskaber med mindst fem årsværk.

I 36 pct. af de ejerledede selskaber i Randers Kommune med mindst fem årsværk er ejerlederen over 55 år, mens ejerlederen i otte pct. af selskaberne er over 65 år.

I Randers Kommune har 34 pct. af de ejerledede selskaber med mindst fem årsværk eksport. I Region Midtjylland som helhed er andelen 32 pct.

15 pct. af lederne i de ejerledede selskaber i Randers Kommune er kvinder. I regionen som helhed er andelen 17 pct.

55 pct. af de ejerledede selskaber (mindst fem årsværk) i Randers Kommune beskæftiger personer, der er i støttet beskæftigelse. For regionen som helhed er andelen 46 pct.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

2

Temaafsnit om ejerledede selskaber

Temaafsnittet i dette års kommunerapporter giver en karakteristik af ejerledede selskaber i de midtjyske kommuner.

Baggrunden er, at ejerledede virksomheder fylder meget i det midtjyske erhvervslandskab. Samtidig står en del ejerledede virksomheder over for ejerskifte på kort eller lidt længere sigt.

De første sider giver en samlet karakteristik af ejerledede selskaber i kommunen, herunder antal, størrelse og eksport.

Dernæst giver afsnittet et overblik over, hvor mange ejerledede selskaber der står over for ejerskifte på kort eller lidt længere sigt.

Til sidst præsenteres indikatorer for diversiteten i de ejerledede virksomheder. Afsnittet sætter fokus på udbredelsen af kvindelige ledere samt diversitet mht. brug af arbejdskraft fra forskellige lande og personer på kanten af arbejdsmarkedet.

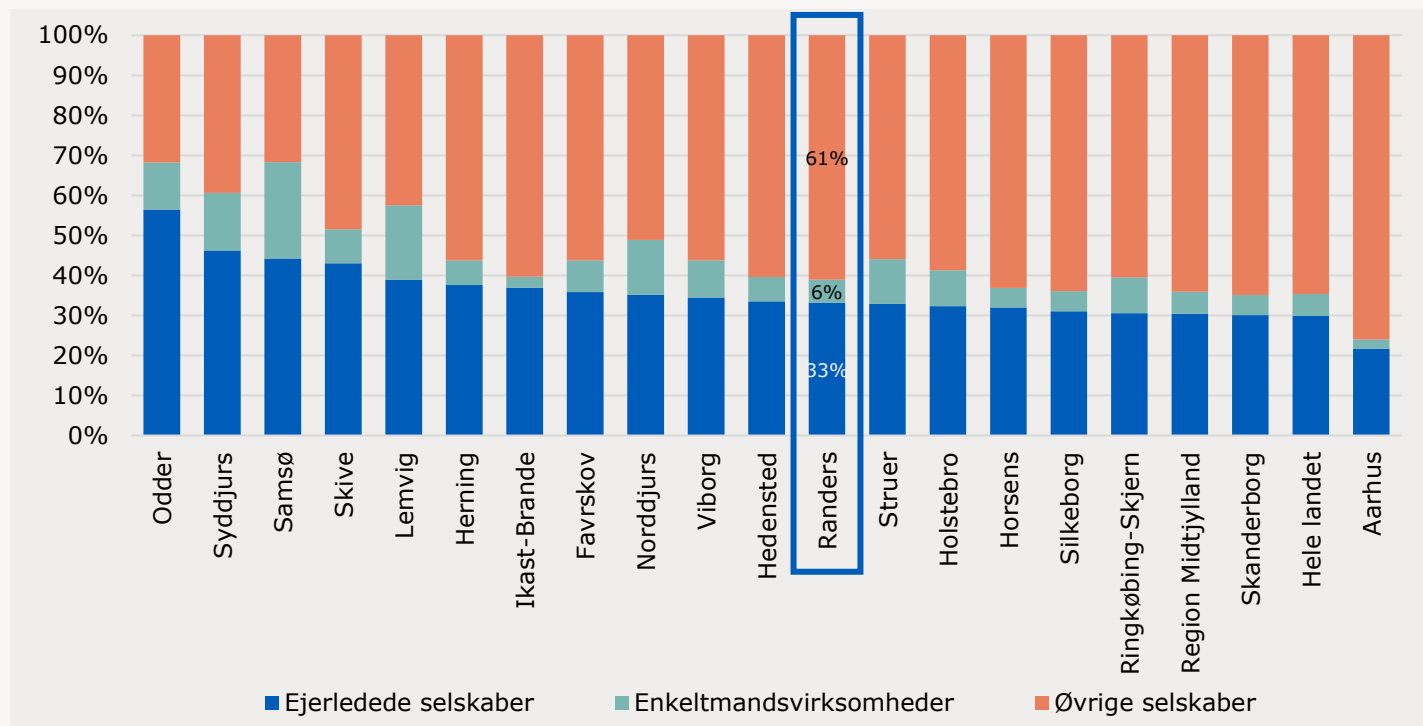
Beskæftigelsen fordelt på virksomhedstyper i de midtjyske kommuner

Ved udgangen af 2022 husede Randers Kommune i alt 2.171 ejerledede aktie- og anpartsselskaber. Dertil kommer et stort antal enkeltmandsvirksomheder, der for langt de flestes vedkommende også er ejerledede.

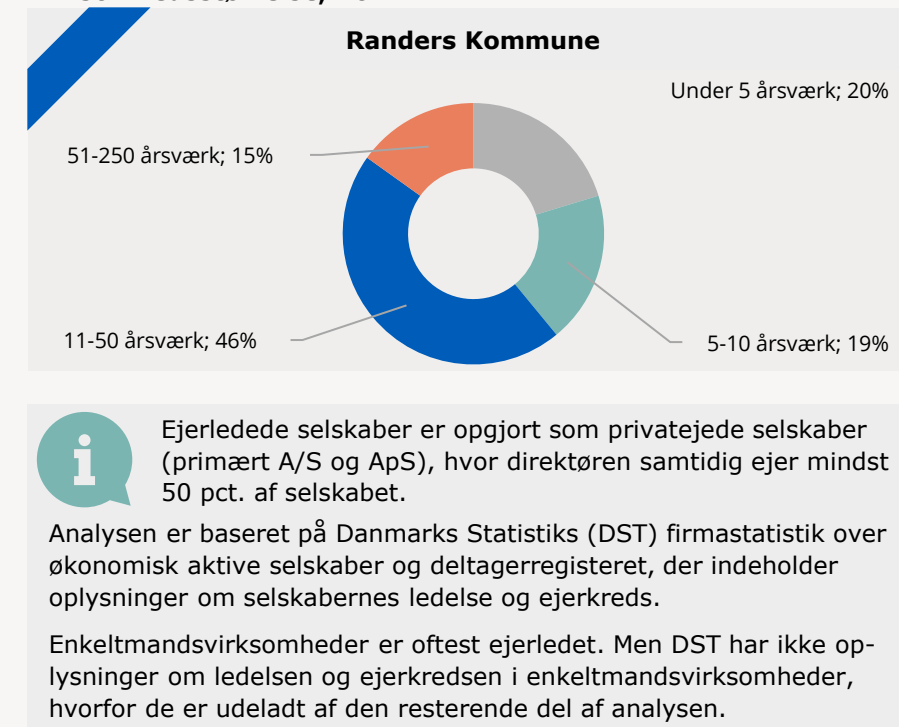
Der er betydelig forskel på, hvor meget denne gruppe af virksomheder udgør af den samlede beskæftigelse i de midtjyske kommuner, som det fremgår af figur 2.1. Det svinger fra 68 pct. i Odder Kommune til 24 pct. i Aarhus Kommune. I Randers Kommune udgør ejerledede selskaber 33 pct. af beskæftigelsen, mens enkeltmandsvirksomheder udgør 6 pct.

Herudover viser figur 2.2, hvordan beskæftigelsen blandt de ejerledede selskaber i Randers Kommune er fordelt på virksomhedsstørrelser. Det fremgår, at 46 pct. er beskæftiget i virksomheder med 11-50 ansatte, der således er den klart dominerende gruppe.

Figur 2.1. Private fuldtidsjobs i midtjyske kommuner fordelt på virksomhedstype, 2022

Figur 2.2. Private fuldtidsjobs i ejerledede selskaber fordelt på virksomhedsstørrelse, 2022

Fokus på ejerledede selskaber i Randers – 366 selskaber beskæftiger mindst fem årsværk

Den resterende del af afsnittet zoomer ind på ejerledede selskaber med en beskæftigelsesmæssig tyngde i kommunen. Derfor afgrænses de ejerledede selskaber i det følgende til selskaber med mindst fem årsværk. Oversigten neden for viser, at 366 af kommunens ejerledede selskaber – svarende til 17 pct. - beskæftiger mindst fem årsværk. Den største gruppe rent antalsmæssigt er virksomheder med 0-5 årsværk.

De to figurer til højre sammenligner de ejerledede selskaber med mindst fem årsværk i kommunen med ejerledede selskaber i resten af regionen og landet på to centrale områder – nemlig om virksomhederne har eksport, og om de har en bestyrelse. Figur 2.3 viser, at 34 pct. af de ejerledede selskaber i Randers Kommune havde eksport i 2022. Det er lidt højere end regions- og landsgennemsnittet.

Figur 2.4 viser, at 41 pct. af de ejerledede selskaber i Randers Kommune havde en bestyrelse i 2022. Det er lidt højere end for landet som helhed, men svarer til regionsgennemsnittet.

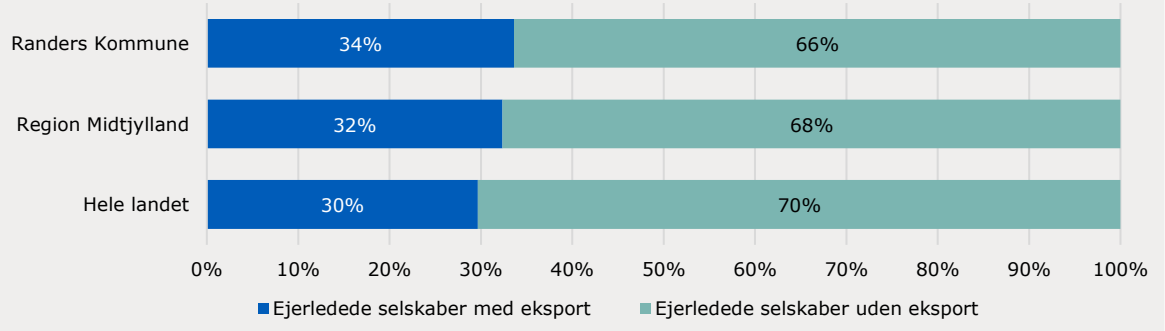
Oversigt - ejerledede selskaber i Randers Kommune, 2022

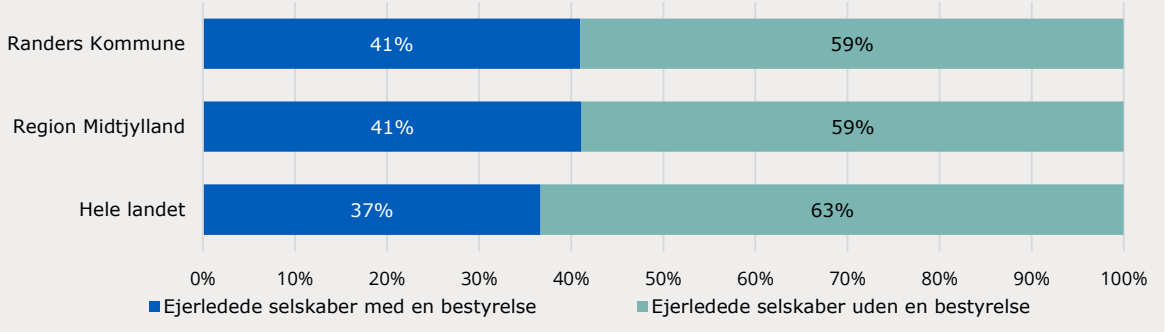
	Antal	Andel
Ejerledede selskaber i alt:	2.171	100%
<i>Heraf selskaber med:</i>		
Ingen årsværk	808	37%
Under 5 årsværk	997	46%
5-10 årsværk	199	9%
11-50 årsværk	158	7%
51-250 årsværk	9	1%
250+ årsværk	0	0%
Mindst fem årsværk	366	17%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Andelene summerer ikke altid til præcis 100% på grund af afrunding.

Figur 2.3. Andel ejerledede selskaber med mindst fem årsværk og eksport, 2022

Figur 2.4. Andel ejerledede selskaber med mindst fem årsværk og en bestyrelse, 2022

Ejernes alder i ejerledede selskaber

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

36 pct. af ejerlederne i Randers er 55 år eller ældre

Et godt forberedt og velgennemført ejer- og generationsskifte tager ofte mange år. Samtidig er et succesfuldt ejerskifte afgørende for mange ejerledede virksomheders fortsatte udvikling og for bevaring af jobs.

Derfor er det interessant at se nærmere på, hvor mange ejerledede selskaber med en betydelig aktivitet (her defineret som selskaber med mindst fem årsværk), der er ejet af personer over en vis alder.

Figur 2.5 sammenligner på tværs af midtjyske kommuner andelen af ejerledede selskaber, hvor ejerlederen er over 55 år.

Det fremgår, at 36 pct. af selskaberne i Randers Kommune har en ejerleder over denne alder. Det er lidt over det midtjyske gennemsnit.

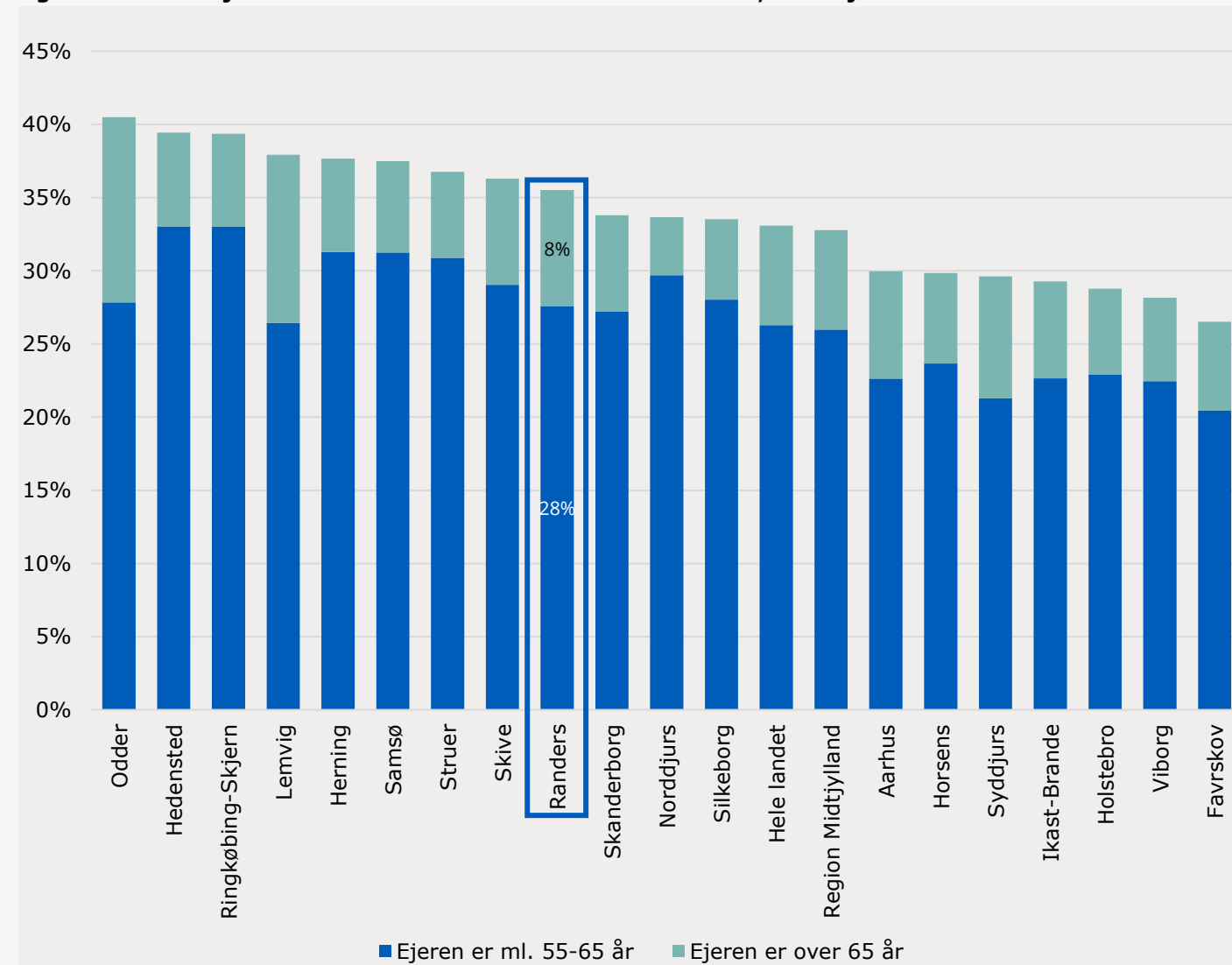
Denne side og den følgende side giver en karakteristik af ejerledede selskaber med mindst fem årsværk, og som inden for en overskuelig fremtid formodes at skulle gennemføre et ejerskifte.

Selskaber, der potentielt står over for ejerskifte, er opgjort på baggrund af ejerlederens alder i 2022. Konkret er de ejerledede selskaber inddelt i tre grupper:

- Nært forestående ejerskifte – ejerlederen er over 65 år
- Ejerskifte på længere sigt – ejerlederen er ml. 55-65 år
- Øvrige ejerledede selskaber – ejerlederen er under 55 år

Hvis selskabet har to ejerledere (dvs. at begge ejer 50 pct.) anvendes alderen for den yngste ejerleder.

Figur 2.5. Andel ejerledede selskaber med mindst fem årsværk, hvor ejerlederen er 55 år eller ældre

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Enkeltmandsvirksomheder er udeladt, da det ikke er muligt at opgøre ejernes alder for denne virksomhedstype.

Mange selskaber inden for bygge og anlæg samt detailhandel står over ejerskifte

Randers Kommune havde ved udgangen af 2022 i alt 366 ejerledede selskaber med mindst fem årsværk. Af disse havde 130 en ejerleder på mindst 55 år, mens 29 havde en ejerleder på mindst 65 år. Det fremgår af tabel 2.1, der også viser størrelsesfordelingen af de selskaber, der står over ejerskifte på kort eller længere sigt.

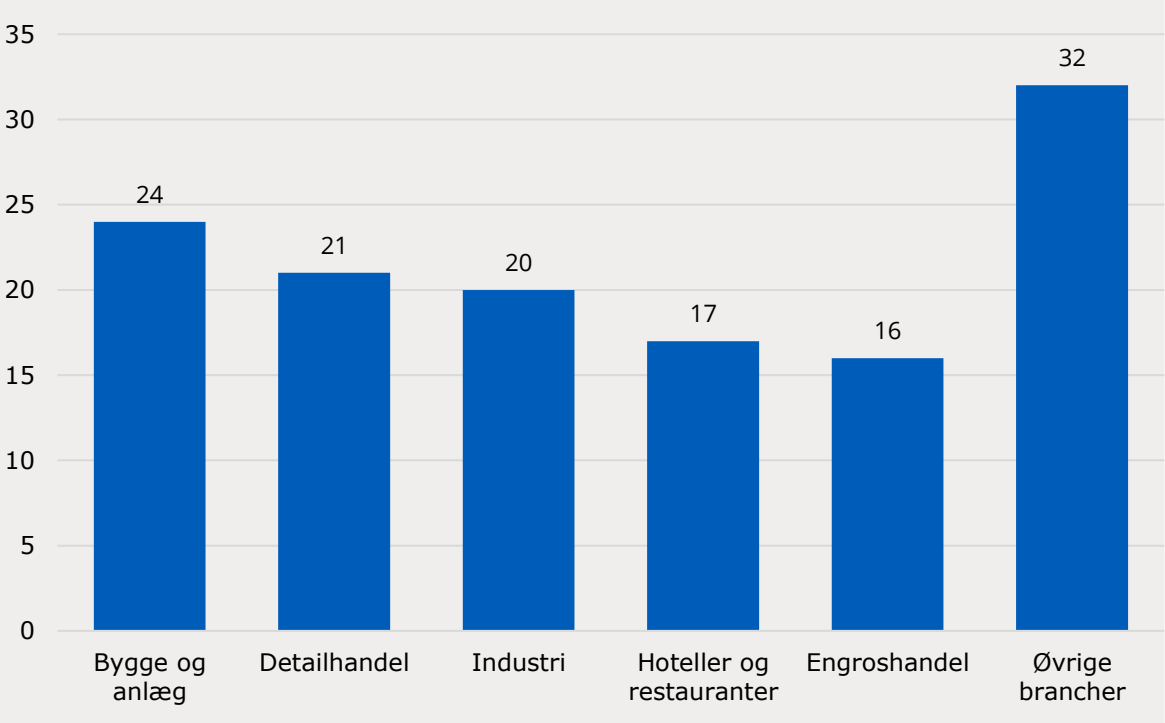
Figur 2.6 viser endvidere branchefordelingen blandt gruppen af ejerledede selskaber, hvor ejerlederen er mindst 55 år, og som beskæftiger mindst fem årsværk. Det fremgår, at 24 ud af de 130 selskaber ligger inden for bygge og anlæg. Denne branche udgør således 18 pct. af de selskaber i kommunen, hvor ejerlederen står over ejerskifte på kort eller længere sigt. Til sammenligning udgør branchen ni pct. af alle kommunens virksomheder (se afsnit 4). Derudover er der mange selskaber inden for detailhandel samt industrien, hvor ejerlederen er over 55 år.

Tabel 2.1. Antal ejerledede selskaber i Randers Kommune med mindst fem årsværk, der står overfor ejerskifte, opdelt på størrelse og ejerlederens alder, 2022

	Nært forestående ejerskifte (over 65 år)	Ejerskifte på længere sigte (55-65 år)	I alt
5-10 årsværk	17	50	67
11-50 årsværk	11	48	59
51-250 årsværk	1	3	4
I alt	29	101	130

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.6. Branchefordeling af ejerledede selskaber med mindst fem årsværk, der står over for ejerskifte i Randers Kommune (ejerlederen er over 55 år)

Om ejerledede selskaber i Randers Kommune

Potentiale for at udvikle ejerledede virksomheder

Når vi kigger på ejerledede virksomheder, er det ofte en dedikeret og fagligt kompetent leder, der står i spidsen. En ejerleder har derudover som minimum et stærkt incitament til at få virksomheden til at lykkes, da økonomien (også i nogle tilfælde den private) står og falder med de beslutninger, der træffes.

Derfor er der et godt udgangspunkt for at udvikle ejerledede virksomheder i positiv retning. Udgangspunktet er også, at ejerledede virksomheder kan agere meget agilt, da der er kort vej fra beslutning til eksekvering, når lederen har truffet en beslutning. Ofte kan ejerlederen også vise sig at være en vigtig del af lokalsamfundet - ikke bare fordi virksomheden har betydning for udviklingen af selvsamme - men også fordi ejerledere i nogle tilfælde involverer sig i andre initiativer med betydning for lokal udvikling i kommunen.

Udfordringer

Som eneejer og leder af en virksomhed står den enkelte ejerleder ofte alene med en masse forskellige udfordringer, som igen afhænger af virksomhedens opbygning, modenhed, samt hvor i værdikæden og markedet virksomheden befinder sig.

Ejerledede virksomheder kan således være meget sårbare i tilfælde af, at ejerlederen bliver syg eller på anden vis ikke kan udfylde lederrollen i virksomheden.

Det sidste scenarie kan f.eks. vise sig hen ad vejen, når virksomheden modnes og i nogle tilfælde også tager nogle udviklings- og vækstspring, som udfordrer den enkelte ejerleder. I sidste ende kan et nødvendigt ejerskifte af virksomheden også udfordre virksomheden, hvis ikke det bliver gjort ordentligt. Dermed går nogle ejerledede virksomheder også glip af nogle potentielle forretningsmuligheder, andre opsluges af større virksomheder og enkelte må sågar dreje nøglen om.

Mange ejerledere er opmærksomme på disse udfordringer og forsøger at tackle dem på forskellig vis. Nogle deltager i netværk med ligesindede, mens andre etablerer en bestyrelse for at få nye input og perspektiver. Nogle vælger at uddelegere opgaver eller rekruttere og opkvalificere medarbejdere. Endelig er der dem, der planlægger generationsskifter ved at inddrage næste generation i god tid.

Betydning af ejerledede virksomheder

Ejerledede virksomheder er et vigtigt element i kommunens erhvervsudvikling og har alt andet lige fået større betydning de seneste årtier, hvor Randers Kommunes erhvervsstruktur har forandret sig fra at huse nogle meget store virksomheder med mange arbejdspladser til nu, hvor SMV'erne fylder mere (også beskæftigelsesmæssigt). Da andelen af ejerledede virksomheder i høj grad hænger sammen med virksomhedsstørrelse, så kommer ejerlederne naturligt til at fylde mere.

Efterspørgsel

De ejerledede virksomheder i Randers Kommune efterspørger bl.a. hjælp til strategi, grøn omstilling, digitalisering, AI, automatisering, overgang til cirkulær økonomi, salg, eksport, rekruttering, bestyrelsesarbejde og generationsskifte.

Initiativer

De ejerledede virksomheder i Randers Kommune får hjælp til tidens udfordringer via:

- Dialog med Randers Kommunes politikere og embedsfolk.
- Lokal og basal erhvervsservice hos Business Randers.
- Specialiseret vejledning via Erhvervshus Midtjylland.
- Diverse fora, mentorordninger og netværk.

Derudover er der i Randers Kommune fokus på at styrke både den fysiske og digitale infrastruktur, hvor ikke mindst den fysiske infrastruktur vedr. grøn omstilling er i fokus.

Erhvervsrettede tiltag målrettet ejerledede virksomheder i Randers Kommune

Der er løbende dialog mellem virksomhederne og de virksomhedskonsulenter, der besøger virksomheder i Randers Kommune, om væsentlige udfordringer, herunder generations- eller ejerskifte.

I Randers Kommunes erhvervslokaliseringsstrategi er der også fokus på generations-skifteudfordringerne i forbindelse med beskrivelse og udvikling af erhvervsområder.

Udfordringer

Udfordringerne i forbindelse med generations-/ejerskifte i virksomheder i Randers Kommune er bl.a.:

- At den enkelte ejerleder kan have manglende erkendelse af, at et generations-/ejerskifte kommer til at ske på et tidspunkt, hvorfor processen måske ikke bliver optimal op til et skifte – og ofte også lider under et skifte efterfølgende.
- Eksempler på at tidligere ejerledere ikke reelt overdrager ledelsen af virksomheden, hvilket også kan føre til udfordringer for virksomheden. Der har også været eksempler på, at ejerledere har haft en urealistisk forventning til, hvordan og på hvilke vilkår deres virksomhed/livsværk kan leve videre via et salg.
- Det kan også blive en udfordring for lokalområdet i Randers og omegn, hvis flere ejerledede virksomheder indenfor en kort årrække løber ind i problemer med generations- eller ejerskifter.

I sådanne tilfælde risikerer lokalområdet at miste fremtidig vækst, hvis virksomhederne ikke fungerer optimalt, flytter eller lukker på grund af udfordringer med generations-skifter. Dette kan reducere beskæftigelsen, hvilket kræver beskæftigelses- og efteruddannelsesindsatser. Således kan mange problematiske generations-/ejerskifter i et område som Randers påvirke kommunen negativt.

Den gode proces og indsatsen

Et generations-/ejerskifte lykkes bedst i de situationer, hvor den enkelte ejerleder forholder sig til "et skifte" i sit fortløbende strategiarbejde (også selvom der kan være mange år til, at det "efter planen" kommer til at ske) og selvfølgelig agerer i henhold til denne strategi.

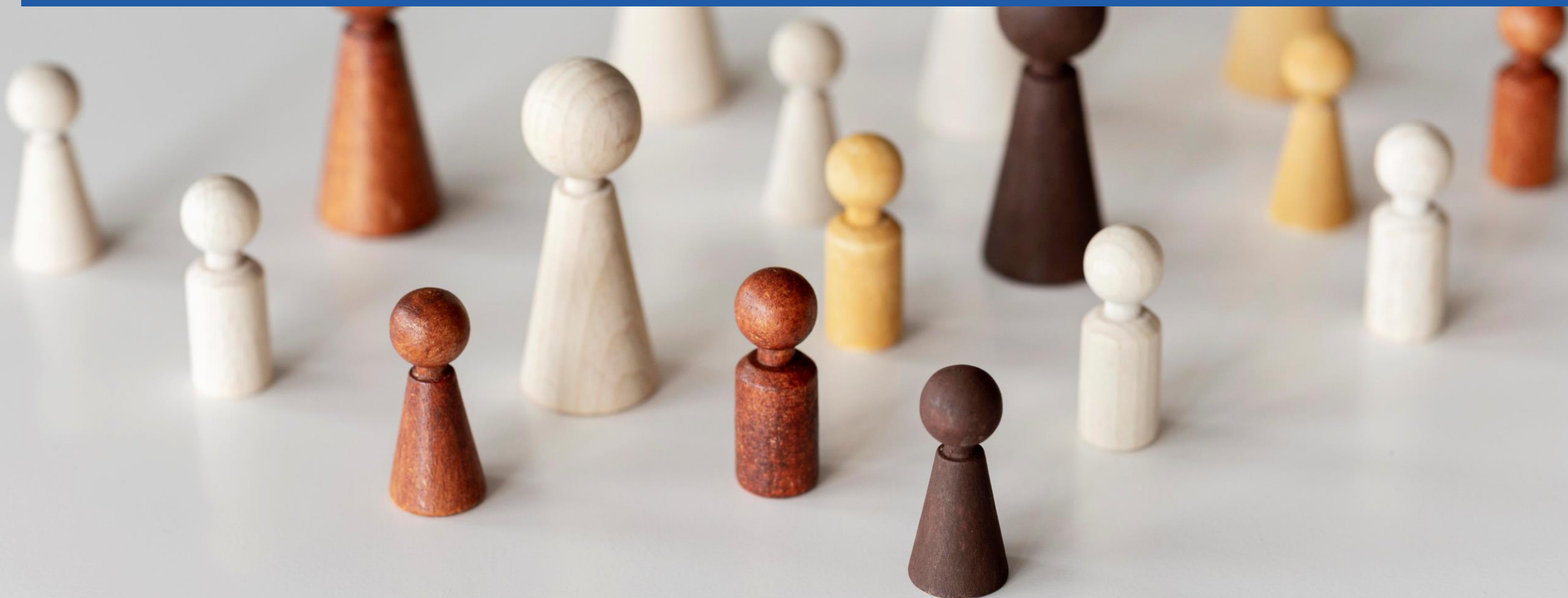
Der arbejdes løbende med at identificere lokale virksomheder, der står overfor generations-/ejerskifte. Dette sker via tæt dialog med alle virksomhedsvendte konsulenter på uddannelses-, beskæftigelses-, og erhvervsområdet samt andre interessenter og rådgivere, der kan bidrage til at følge udviklingen i enkeltvirksomheder – og dermed også bidrage til den generelle udvikling i relation til generationsskifte i lokalområdet.

Diversitet i ejerledede selskaber

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

46 pct. af de ejerledede selskaber i Randers Kommune har ansat udenlandsk arbejdskraft

Et af pejlemærkerne for diversitet er medarbejdernes etnicitet og nationalitet. I tabel 2.2 er de ejerledede selskaber i kommunen fordelt efter, om de kun har ansat danskere, eller om de har ansat personer fra henholdsvis andre EU-lande og ikke EU-lande. Det fremgår, at 46 pct. af de ejerledede selskaber med mindst fem årsværk har ansat udenlandsk arbejdskraft. Endvidere har 32 pct. af selskaberne ansat medarbejdere, der kommer fra ikke EU-lande. Der er på dette punkt kun små forskelle i forhold til de øvrige midtjyske kommuner samlet set.

Figur 2.7 viser, at der siden 2017 i Randers Kommune især har været en vækst i antallet af ejerledede selskaber, der beskæftiger arbejdskraft fra både EU-lande og ikke EU-lande. Samme billede gør sig gældende i resten af regionen og hele landet, om end tendensen er mindre markant end i Randers Kommune.

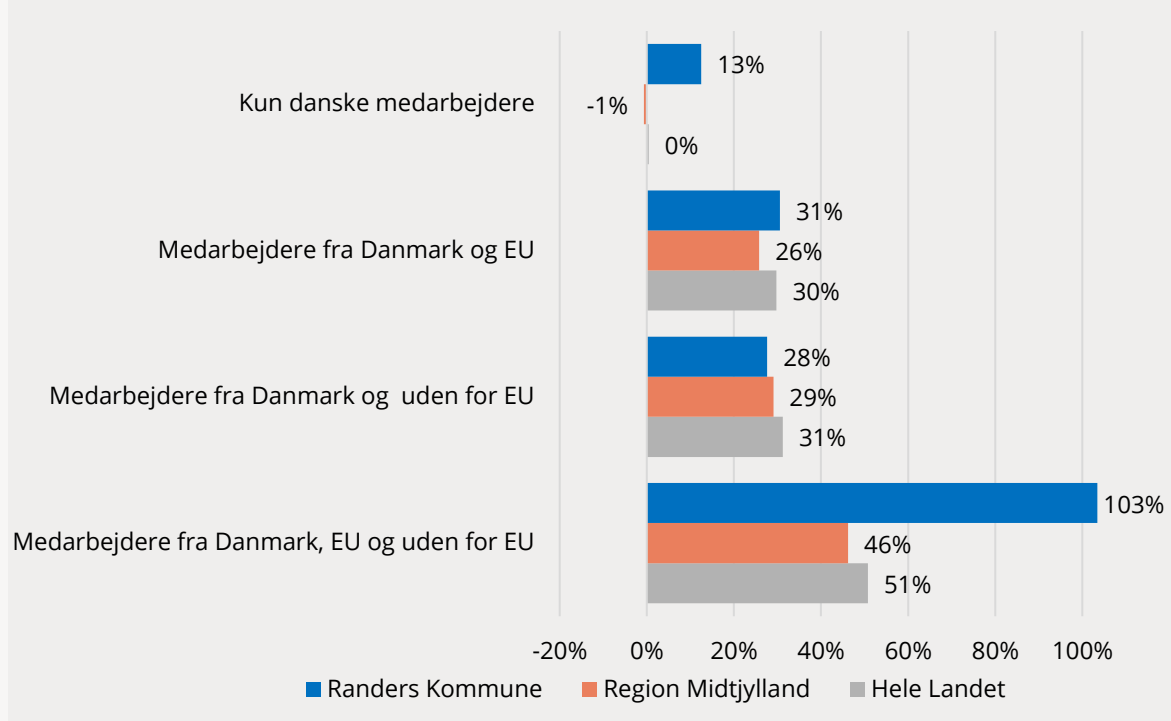
Det generelle billede er, at de midtjyske ejerledede selskaber på dette område er blevet mere diverse, idet antallet af virksomheder med kun danske medarbejdere ikke er vokset.

Tabel 2.2. Ejerledede selskaber i Randers Kommune fordelt efter, om de har ansat medarbejdere med udenlandsk statsborgerskab, 2022

	2022	Andel 2022	Andel 2022 Region Midtjylland
Kun danske medarbejdere	198	54%	51%
Medarbejdere fra Danmark og EU	47	13%	17%
Medarbejdere fra Danmark og uden for EU	60	16%	15%
Medarbejdere fra Danmark, EU og uden for EU	59	16%	18%
I alt	364	100%	100%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Omfatter ejerledede selskaber med mindst fem årsværk, og hvor det er muligt at finde oplysninger om medarbejdernes statsborgerskab
Andelen summerer ikke altid til præcis 100% på grund af afrunding..

Figur 2.7. Udvikling i antal ejerledede selskaber 2017-22 opdelt efter medarbejdernes nationalitet, 2017-22

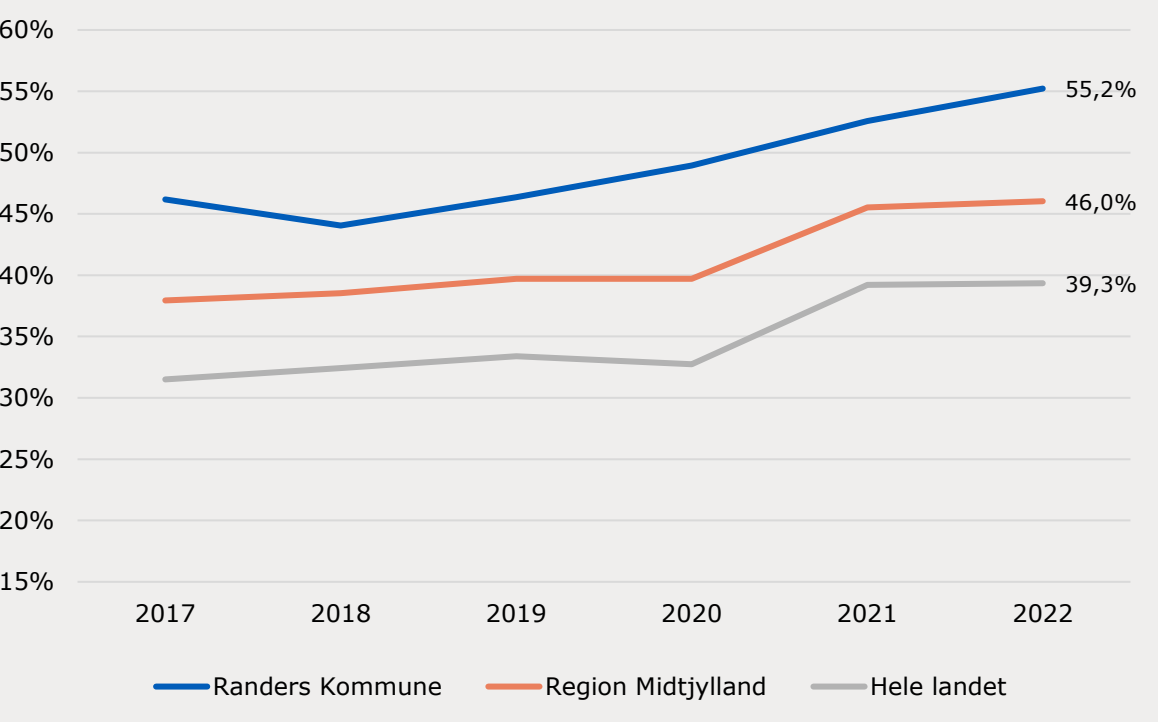
Note: Omfatter ejerledede selskaber med mindst fem årsværk, og hvor det er muligt at finde oplysninger om medarbejdernes statsborgerskab.

Stigning i brugen af medarbejdere i støttet beskæftigelse siden 2018

Et andet vigtigt område, når det kommer til diversitet og åbenhed, er brugen af arbejdskraft på kanten af arbejdsmarkedet. Virksomheder kan her markere sig på at tage et samfundsmæssigt medansvar samtidig med, at social ansvarlighed i stigende grad kommer i fokus som en konkurrenceparameter. Figur 2.8 viser udviklingen i andelen af ejerledede selskaber med medarbejdere i støttet beskæftigelse. Det vil sige personer, der ansættes med tilskud fra det offentlige, fx løntilskud, fleksjob, etc. Figuren viser, at der – relativt set – er flere ejerledede selskaber i Randers Kommune end i regionen som helhed, der har medarbejdere i støttet beskæftigelse. Figuren viser også, at det er blevet mere udbredt for selskaberne – både i de midtjyske kommuner og på landsplan – at have medarbejdere i støttet beskæftigelse. I Randers Kommune voksede andelen fra ca. 46 til 55 pct. i perioden 2017-22.

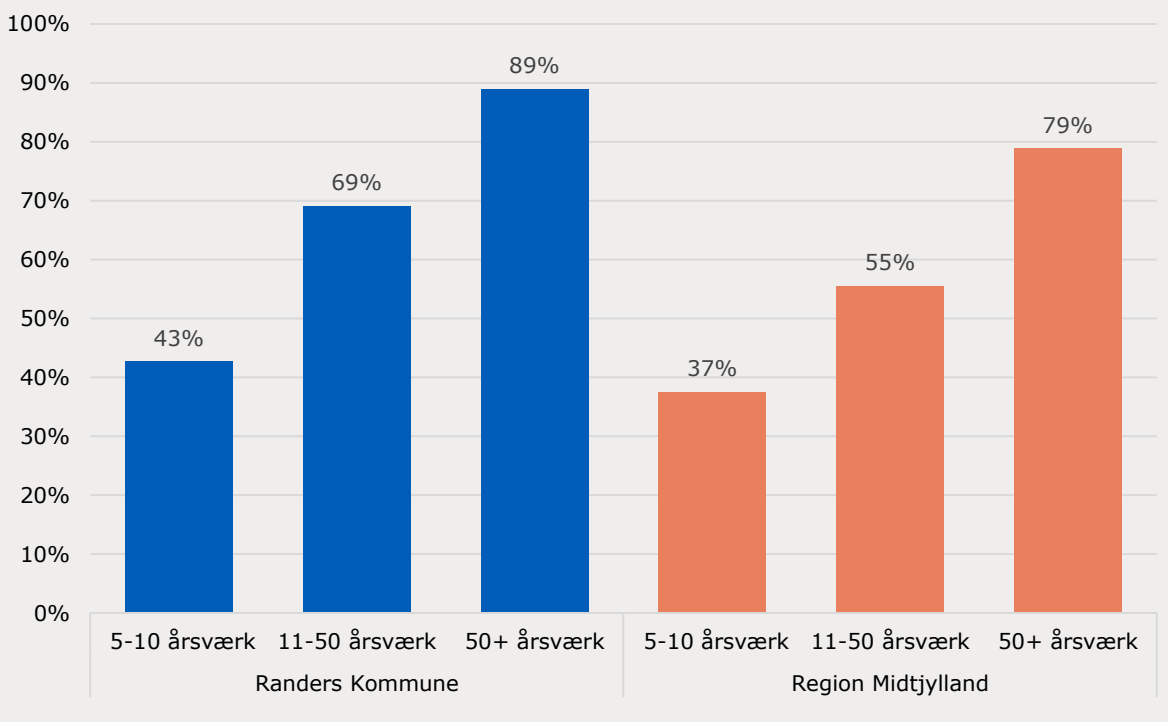
Herudover sammenligner figur 2.9 andelen af virksomheder med medarbejdere i støttet beskæftigelse for forskellige størrelsesgrupper. Det fremgår, at det inden for alle tre størrelsesgrupper er mere udbredt at have personer i støttet beskæftigelse i Randers end i regionen som helhed.

Figur 2.8. Andel ejerledede selskaber med medarbejdere i støttet beskæftigelse, 2017-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Omfatter ejerledede selskaber med mindst fem årsværk, og som det er muligt at finde oplysninger om virksomhedens medarbejdere. Andelen summerer ikke altid til præcis 100% på grund af afrunding.

Figur 2.9. Andel ejerledede selskaber med medarbejdere i støttet beskæftigelse 2022, opdelt på størrelse

Note: Omfatter ejerledede selskaber med mindst fem årsværk, og som det er muligt at finde oplysninger om virksomhedens medarbejdere.

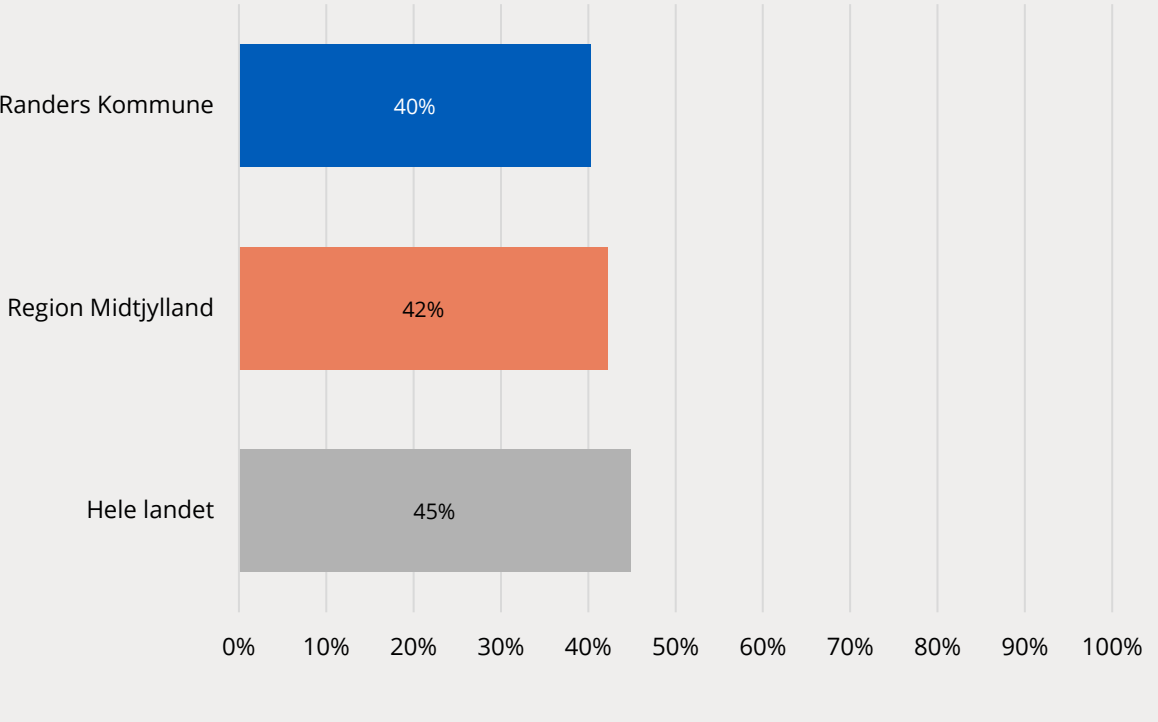
Fald i andelen af kvindelige ledere

Endelig er diversitet på køn et forhold, der har fået stigende opmærksomhed i de senere år. Både i relation til at sikre mangfoldighed på kompetencer og som et forhold, der vægter, når fx store virksomheder og slutkunder vurderer ESG-forhold gennem værdikæden.

Figur 2.10 viser, hvor stor en andel af ejerledede selskaber med mindst to ledere, der havde kvinder i ledelsen i 2022. Endvidere viser figur 2.11 udviklingen i kvinders andel af samtlige lederstillinger i de ejerledede selskaber i Randers Kommune, regionen som helhed og hele landet.

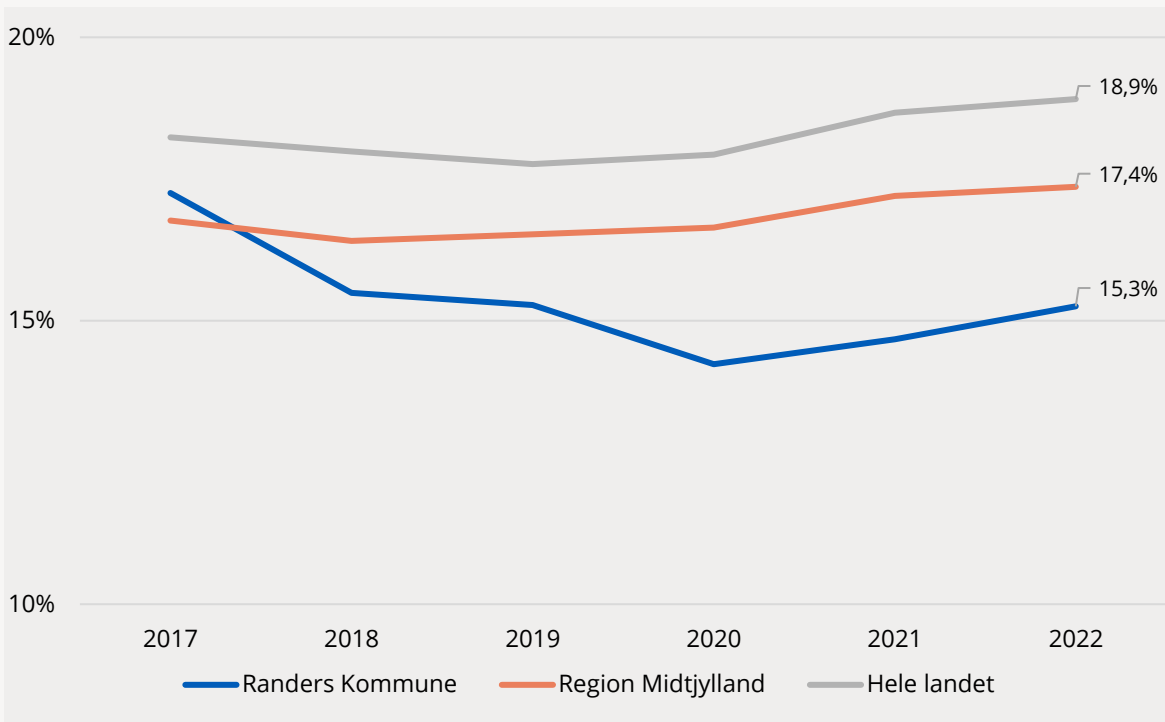
Det fremgår, at Randers Kommune på begge områder ligger lidt under både regions- og landsgennemsnittet. Fra 2017 til 2020 har der endvidere været et fald i andelen af kvindelige ledere i de ejerledede selskaber i kommunen. Andelen af kvindelige ledere har dog været stigende fra 2020 og frem.

Figur 2.10. Andel ejerledede selskaber, der har kvindelige ledere, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Omfatter ejerledede selskaber med mindst to personer i ledelsen

Figur 2.11. Kvinders andel af samtlige lederstillinger i ejerledede selskaber, 2017-22

Indsatsen for diversitet i Randers Kommune

Der er fokus på diversitet og fremme af en inkluderende arbejdskultur, når de lokale start-ups og virksomheder er i dialog med Randers Kommune og Business Randers.

En del af Vision 2030

Det skyldes bl.a., at Randers Kommunes Vision 2030 og de overordnede politiske målsætninger har øje for, at: *"der er fokus på mennesker og plads til alle, og hvor alle får mulighed for at bidrage med det, de kan."*

Der er samtidigt mangel på arbejdskraft og øget fokus på virksomhedernes sociale ansvar og ESG-arbejdet. Det betyder, at erhvervslivets rekrutteringspraksis og evne til inklusion bliver af stor betydning.

Sammen med kommunens virksomheder arbejder Randers Kommune på at udvikle et mangfoldigt arbejdsmarked med plads til alle. Virksomhederne skal have den arbejdskraft, de har behov for, og flere skal have plads på arbejdsmarkedet og en bedre livskvalitet. I Randers Kommune tror vi på, at alle kan bidrage – enten gennem uddannelse, beskæftigelse eller iværksætteri. Derfor er vi åbne for dialog med borgere på kanten af arbejdsmarkedet og borgere med international baggrund, som ønsker at blive selvstændige (såsom ukrainske iværksættere).

Indsatser i Jobcenteret

Randers Kommune ser mangfoldighed og forskelle som en styrke, der bidrager til nye perspektiver, flere kompetencer og mere viden.

Dette kommer blandt andet til udtryk i de services, som tilbydes af Jobcentret gennem den virksomhedsrettede CSR-strategi, der udmøntes i virksomhedsservice og beskæftigelsesindsatsen. Formålet er at styrke og videreudvikle samarbejdet med lokale virksomheder om job, opkvalificering og udviklingsmuligheder for ledige jobkandidater på kanten af arbejdsmarkedet.

En medarbejder med nedsat arbejdsevne af sociale, psykiske eller fysiske årsager kan være en værdifuld arbejdskraft for en virksomhed. Jobcentret arbejder for, at virksomhederne fastholder og ansætter personer med nedsat arbejdsevne via:

- Rundbordssamtaler, omplaceringer, delvis syge/raskmeldinger, aftalt fravær (§ 56 aftale), fleksjob, løntilskud til førtidspensionister eller via CSR-jobs.
- Løbende netværksarrangementer for lokale ledermentorer og andre CSR/ESG-interessererede i Randers Kommune.
- Hjælp til virksomheder, der ansætter medarbejdere med brug for ekstra støtte og vejledning.

Randers Kommune hylder virksomheder, der gør en ekstra indsats

Endelig arbejdes der også med forskellige former for anerkendelse af de virksomheder, der gør en ekstra indsats for at inkludere mennesker på kanten af arbejdsmarkedet.

Randers Kommune anerkender f.eks. hvert år 20 lokale virksomheder, som gør en særlig indsats for at sikre et mere mangfoldigt arbejdsmarked. Det kan fx være gennem udvidet uddannelsesansvar for udsatte unge samt job og udviklingsmuligheder for ledige med skånehensyn. Formålet er at styrke samarbejdet med lokale virksomheder, øge kendskabet til CSR-arbejdet, fremme sparring og videndeling samt inddrage virksomhederne i Jobcentrets strategi og indsats på området.

Det socialøkonomiske projekt: Møbelcirklen

Der er flere initiativer i gang i Randers Kommune, som enten imødekommer udfordringerne med diversitet eller gør opmærksom på de fordele, der kan være ved øget diversitet:

- Et anerkendt initiativ fra Randers Kommune er det socialøkonomiske projekt "Møbelcirklen", hvis formål er at indsamle, sætte i stand, genbruge og genanvende de møbler, der ikke længere bliver brugt i Randers Kommune. "Møbelcirklen" skaber jobs til borgere på kanten af arbejdsmarkedet.
- Indsats for at understøtte og forstærke ESG-indsatsen i lokalområdet. Som et led i initiativet uddanner kommunen, Center for Virksomhedsservice og Rekruttering og Erhvervsakademi Dania medarbejdere med opdateret ESG-viden. Medarbejderne får en opdateret viden om bl.a. diversitet.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

3

Beskæftigelse og specialisering

Dette afsnit fokuserer på udviklingen i beskæftigelsen i Randers Kommune og kommunens erhvervsmæssige specialisering.

Først holdes den samlede udvikling i den private jobskabelse op mod sammenligningskommunerne, hele regionen og resten af landet.

Derefter går afsnittet i dybden med kommunens erhvervsstruktur. Først ved at vise jobudviklingen og specialiseringen på brancheniveau samt, hvordan den private beskæftigelse er fordelt på små og større virksomheder. Dernæst viser afsnittet kommunens specialisering inden for erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger.

Afslutningsvis kigger afsnittet nærmere på udenlandsk arbejdskraft og virksomhedernes brug af efter- og videreuddannelsessystemet.

Stor vækst i den private jobskabelse i 2022, men fald i 2023

Udviklingen i den private jobskabelse kan betragtes som en overordnet indikator for kommunernes erhvervspræstationer.

Den sammenfatter således, hvordan den enkelte kommune har klaret sig på underliggende indikatorer som iværksætteri, tiltrækning af virksomheder, omfanget af vækstvirksomheder, eksport, mv.

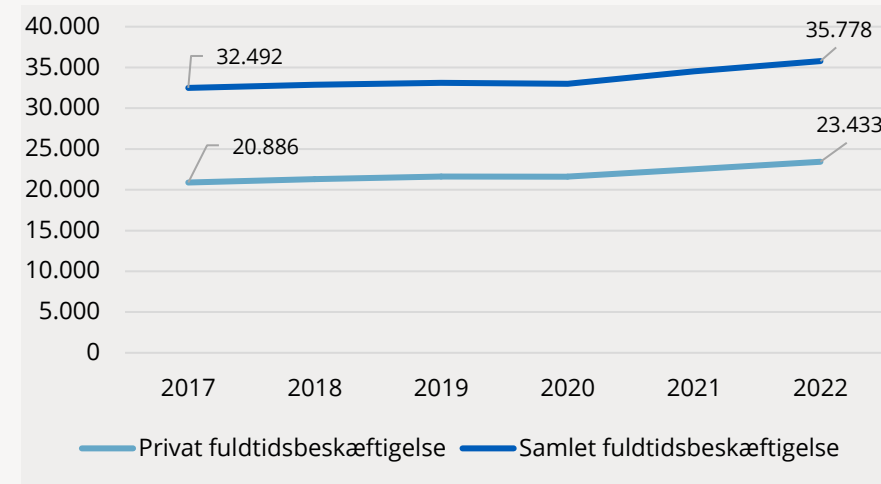
De to øverste figurer fokuserer på udviklingen i perioden 2017-22, mens den nederste figur viser udviklingen i 2023 for lønmodtagere i den private sektor.

Figur 3.1 viser, at der i perioden 2017-22 er sket en vækst i den private beskæftigelse i Randers Kommune på mere end 2.500 årsværk.

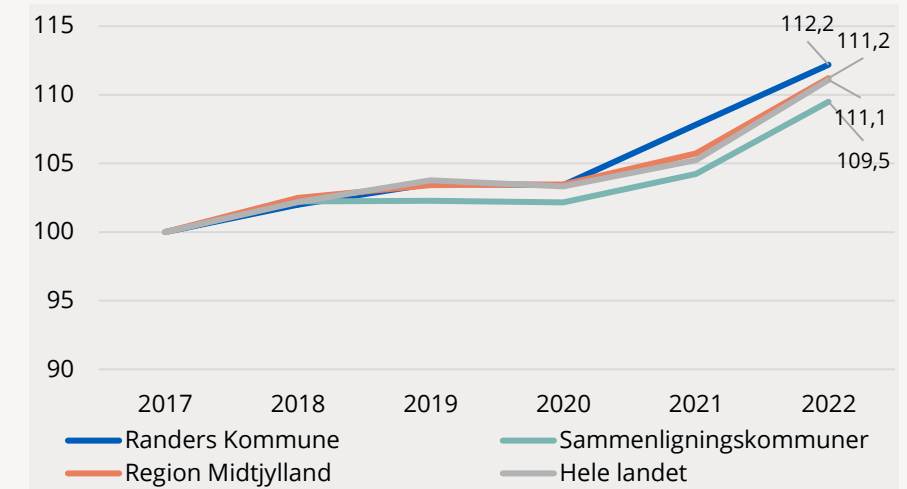
Udviklingen var særlig stor i perioden 2020-22, hvor væksten også var større end i resten af regionen, jf. figur 3.2. Over hele perioden har den procentuelle vækst i erhvervsbeskæftigelsen været stærkere end i både resten af landet og sammenligningskommunerne.

Figur 3.3 viser dog, at udviklingen tilsyneladende vendte i 2023, hvor Randers oplevede et fald i antallet af fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere.

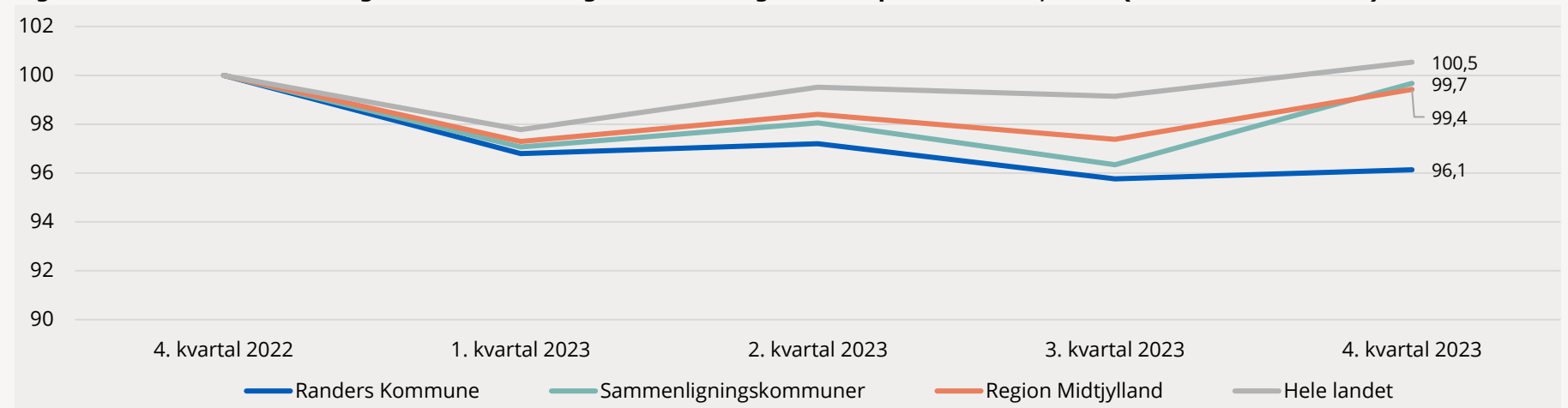
Figur 3.1. Udvikling i den private og samlede fuldtidsbeskæftigelse, 2017-22

Figur 3.2. Indekseret udvikling i antal fuldtidsbeskæftigede i den private sektor (2017=100)

Figur 3.3. Indekseret udvikling i fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i den private sektor, 2023 (4. kvartal 2022=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik (for figur 3.1. og 3.2.) og jobindsats.dk (for figur 3.3.).

Sammenligningskommunerne omfatter: Horsens, Herning, Holstebro, Silkeborg og Viborg Kommune. I figur 3.3. er beskæftigelsen i den private sektor opgjort ved den samlede beskæftigelse fratrukket beskæftigelsen i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed.

Stor vækst inden for operationel service og fødevareindustri

Tabellen neden for giver et overblik over beskæftigelsen og udviklingen heri i Randers Kommune fordelt på brancher. Tabellen viser også de enkelte branchers erhvervsmæssige specialisering i Randers Kommune i 2022. Det fremgår, at detail- og engroshandel er de to største brancher beskæftigelsesmæssigt i Randers. Den største vækst findes dog inden for operationel service (vikarbureauer, rengøring, vagttjenester mv.), der er vokset med 85 pct. siden 2017 og har en specialiseringsgrad på 1,5. Også transport og fødevareindustri har oplevet betydelig vækst. Sidstnævnte brancher har også en høj specialisering og fylder 80 pct. mere end i en gennemsnitskommune.

Tabel 3.1. Antal private jobs, jobvækst 2017-22 samt erhvervsmæssig specialisering, fordelt på brancher

Branche	Antal fuldtidsjobs		Jobvækst, 2017-22 (pct.)	Jobvækst i hele landet, 2017-22 (pct.)	Specialisering, 2022
	2017	2022			
Detailhandel	2.938	3.030	3%	5%	1,2
Engroshandel	2.355	2.472	5%	7%	1,2
Operationel service	1.197	2.208	85%	13%	1,5
Bygge & anlæg	1.982	2.179	10%	19%	0,9
Transport	1.116	1.428	28%	10%	1,0
Føde-, drikke- og tobaksvarerindustri	963	1.187	23%	11%	1,8
Tekstil-, træ-, papir- og møbelindustri	1.009	946	-6%	7%	1,3
Sundhedsvæsen	610	938	54%	25%	1,5
Rådgivning, forskning og udvikling	760	934	23%	19%	0,6
Landbrug, skovbrug og fiskeri	862	932	8%	2%	1,2
Olieraffinaderier mv., kemisk industri, medicinalindustri, plast-, glas- og betonindustri	945	862	-9%	12%	1,0
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	720	823	14%	8%	0,7
Hoteller og restauranter	685	818	19%	13%	0,8
Metalindustri	774	745	-4%	-3%	1,6
Finansiering og forsikring	664	699	5%	9%	0,7
Andre serviceydelser mv.	597	562	-6%	6%	0,9
Ejendomshandel og udlejning	559	554	-1%	5%	1,0
Undervisning	473	517	9%	8%	1,0
Tele, IT og information	393	425	8%	24%	0,4
Kultur og fritid	378	374	-1%	17%	1,0
Reklame og øvrig erhvervsservice	251	315	25%	10%	0,7
Råstof, energi og forsyning mv.	277	241	-13%	22%	0,9
Private velfærdsinstitutioner	262	136	-48%	10%	0,3
Forlag, tv og radio	116	109	-6%	15%	0,3
Alle brancher	20.886	23.433	12%	11%	1,0

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af kommunens private beskæftigelse er større end i resten af landet. Hvis specialiseringsgraden er under 1, fylder branchen mindre i kommunen end i resten af landet eller en gennemsnitskommune. Tal markeret med rød angiver, at væksten har været negativ.

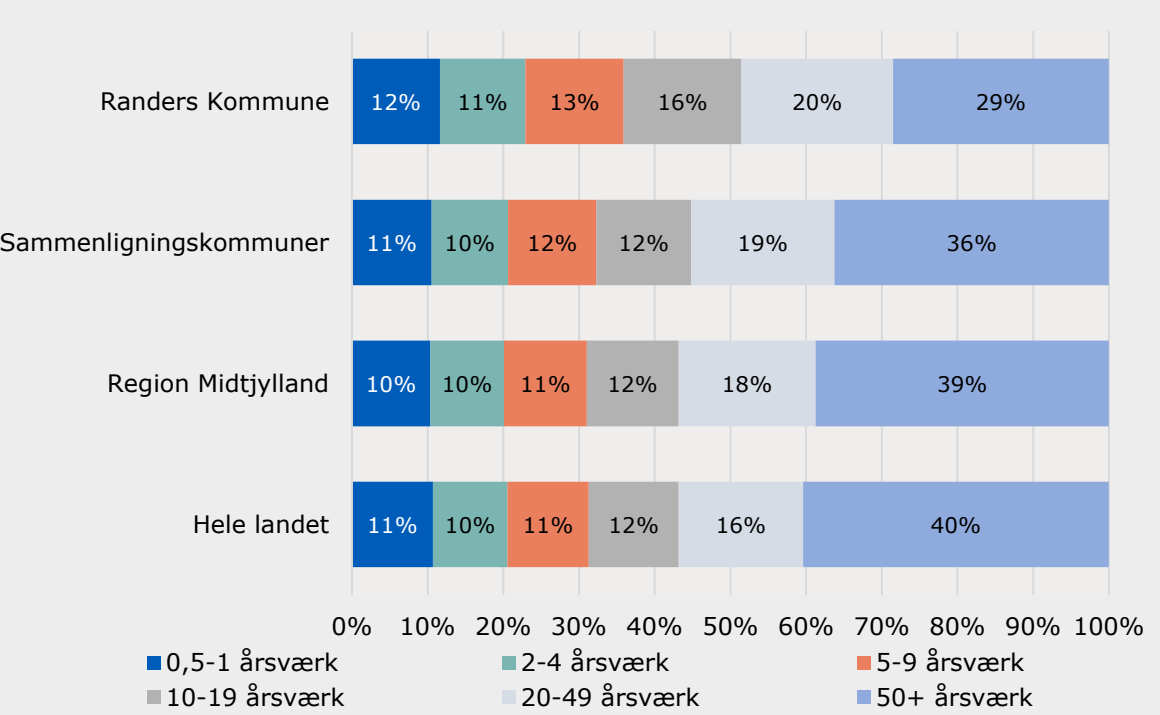
Store virksomheder fylder lidt, men vokser meget i Randers Kommune

Figuren og tabellen neden for giver et billede af virksomhedsstrukturen i Randers Kommune. Figur 3.5 viser, hvor meget forskellige størrelsesgrupper i 2022 udgjorde af den private beskæftigelse, mens tabel 3.2 viser, hvad jobvæksten har været i hver størrelsesgruppe i perioden 2017-22.

Figuren viser, at større virksomheder med mindst 50 årsværk fylder relativt lidt i Randers Kommune holdt op mod sammenligningskommunerne, resten af regionen samt hele landet. Omvendt fylder virksomheder med mellem 10-50 årsværk relativt meget i Randers.

Til gengæld viser tabel 3.2, at der i perioden 2017-22 har været stor vækst i gruppen af virksomheder med mere end 50 ansatte. Denne gruppes beskæftigelse er således vokset med hele 28 pct. i perioden. Det fremgår også, at det i høj grad er de lidt større virksomheder (med mindst 10 ansatte), der har bidraget til jobvæksten på ca. 12 pct. i Randers Kommune.

Figur 3.4. Privat fuldtidsbeskæftigelse fordelt på virksomhedsstørrelse, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder. Andelen summerer ikke altid til præcis 100% på grund af afrunding.

Tabel 3.2. Procentvis udvikling i antal jobs opdelt på virksomhedsstørrelser, 2017-22

Størrelse	Randers Kommune	Sammenligningskommuner	Region Midtjylland	Hele landet
0,5-1 årsværk	2,8%	4,1%	4,1%	5,0%
2-4 årsværk	-6,1%	-5,0%	-4,4%	-1,5%
5-9 årsværk	2,5%	6,4%	5,9%	6,6%
10-19 årsværk	16,1%	8,6%	10,5%	10,7%
20-49 årsværk	14,8%	12,1%	17,4%	14,4%
50+ årsværk	27,9%	16,7%	17,1%	16,6%
Alle virksomheder	12,2%	9,5%	11,2%	11,1%

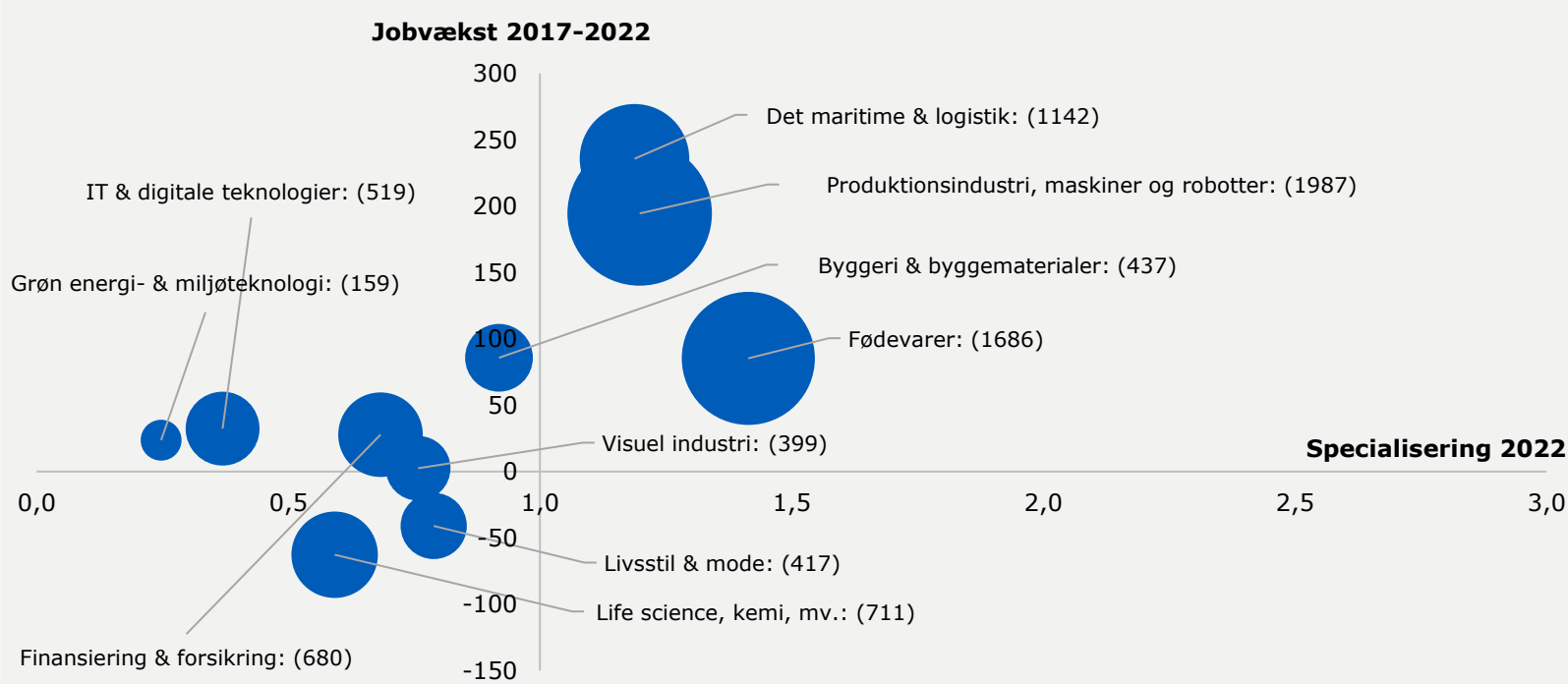
Note: Udvikling i antal jobs er opgjort på baggrund af gruppernes (fx virksomheder med 2-4 årsværk) samlede beskæftigelse i hhv. 2017 og 2022.

Fødevarer, produktionsindustri og transport er dominerende klynger

Hvor udgangspunktet på de forrige sider er alle private virksomheder, fokuserer figur 3.5 på de erhverv, hvor der er etableret nationale klynger. Figuren omfatter dermed ikke lokalt orienterede erhverv som fx detail, restauranter og håndværk, men alene internationalt konkurrerende erhverv, hvor Danmark har etablerede eller spirende styrkepositioner. Figuren viser, hvor meget klyngerne fylder beskæftigelsesmæssigt i kommunen, og om klyngerne er i vækst eller tilbagegang målt på antallet af jobs.

Figuren viser, at produktionsindustri og fødevarer er de største klynger jobmæssigt (cirklerne størrelse) i Randers Kommune. Fødevarer er også det klyngeområde, der har den største specialisering. Med en specialisering på 1,4 udgør fødevarer en andel af den samlede beskæftigelse inden for internationalt konkurrerende erhverv, der er 40 procent større end i resten af landet. Transport og logistik er dog den klynge, der har oplevet den største beskæftigelsesvækst. Siden 2017 er beskæftigelsen her vokset med ca. 250 fuldtidsjobs.

Figur 3.5. Kommunens erhvervsmæssige specialisering samt jobvækst opdelt på klyngeområder, 2017-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
 Note: Klyngerne er baseret på statistikarbejdet, der ligger til grund for rapporten "Erhvervsmæssige styrkeområder – Kortlægning af erhvervsstyrker i dansk erhvervsliv", som IRIS Group og CRT udarbejdede for Erhvervsstyrelsen i 2019. Nogle erhverv i figuren dækker flere nationale klynger. Fx dækker "grøn energi- og miljøteknologi" både over virksomheder, der er i målgruppen for Clean og Energy Cluster.

Figuren viser den erhvervsmæssige specialisering inden for de områder, hvor der er etableret nationale klynger.

I 2022 stod klyngerne for ca. 42 pct. af den samlede private beskæftigelse i Region Midtjylland.

Klyngernes betydning i kommunen er vist gennem tre indikatorer:

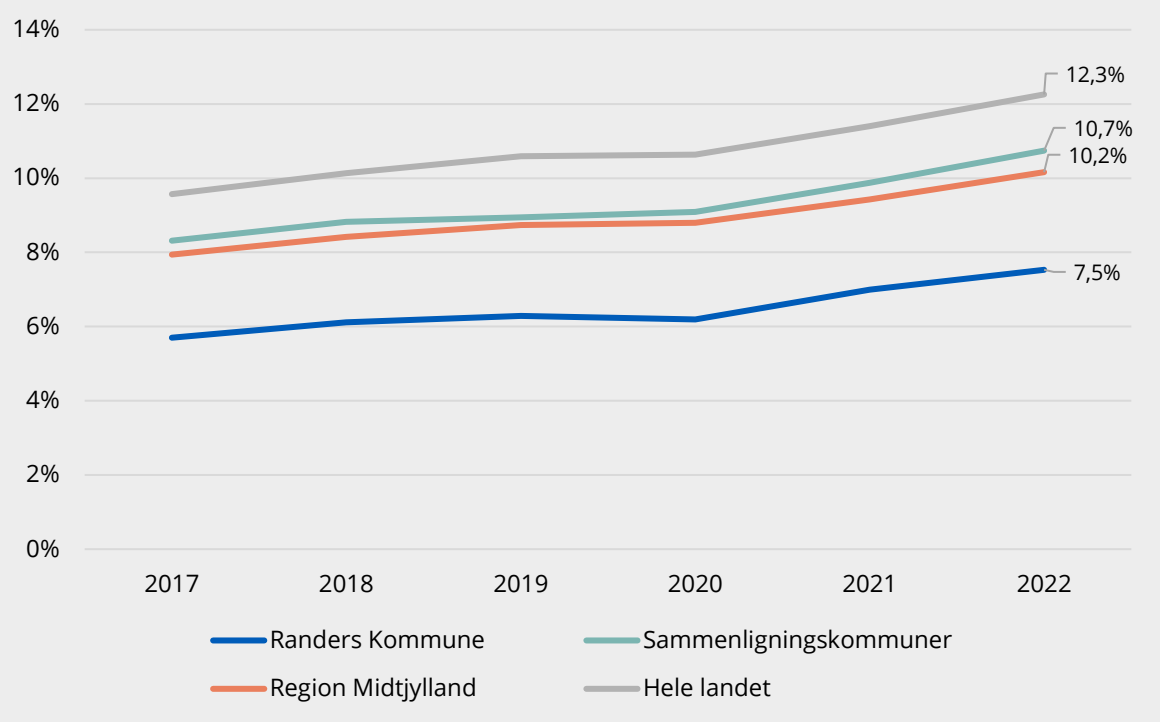
- Cirklerne størrelse illustrerer størrelsen af hver klynge målt på antal fuldtidsbeskæftigede i 2022. Antal årsværk er angivet i parentes.
- Placeringen langs figurens x-akse viser klyngens specialiseringsgrad. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at klyngens andel af den private beskæftigelse er større end i resten af landet.
- Placeringen langs y-aksen viser udviklingen i antal fuldtidsbeskæftigede 2017-22. Dvs. om klyngen har haft vækst eller tilbagegang de sidste fem år.

Relativt få udenlandske medarbejdere, men stigning i 2022

Jobskabelsen i den private sektor hænger sammen med virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft. I den forbindelse er mulighederne for at rekruttere arbejdskraft fra udlandet vigtig for mange virksomheder. Figur 3.6 viser udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor i Randers Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og hele landet i perioden 2017-22. Det fremgår, at andelen af medarbejdere med udenlandske statsborgerskab i 2022 var 7,5 pct. i Randers Kommune, hvilket er noget lavere end i resten af regionen.

Udover adgang til udenlandsk arbejdskraft bidrager en løbende opkvalificering af arbejdsstyrken i form af voksen- og efteruddannelse også til at sikre, at virksomhederne har adgang til kvalificeret arbejdskraft. Tabel 3.3 viser hvor stor en andel af arbejdsstyrken, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse (VEU) i to forskellige perioder. I perioden 2020-22 deltog ni pct. af arbejdsstyrken i Randers Kommune i VEU, hvilket er en nedgang i forhold til 2017-19, men på niveau med sammenligningskommunerne.

Figur 3.6. Andel udenlandske medarbejdere i den private sektor, 2017-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Tabel 3.3. Deltagelse i voksen- og efteruddannelse, 2017-22

	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2017-19	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2020-22
Randers Kommune	12,9%	9,0%
Sammenligningskommuner	13,6%	9,1%
Region Midtjylland	12,4%	8,6%
Hele landet	11,9%	8,8%

Note: Tabellen omfatter alle personer i aldersgruppen 25-74 år.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

4

Iværksætteri og virksomhedsbestand

Dette afsnit fokuserer på tilgang og frafald af virksomheder i Randers Kommune. Først vises udviklingen i iværksætteriet i kommunen efterfulgt af tal for overlevelsesheden blandt nye virksomheder samt for konkurser.

Derefter vises tilflytningen og fraflytningen af etablerede virksomheder siden 2018.

Endelig sammenligner afsnittet antallet af virksomheder pr. 1.000 indbyggere med andre midtjyske kommuner.

Etableringsrate på niveau med det regionale gennemsnit

Iværksættere spiller en vigtig rolle for fornyelse, dynamik, innovation og jobskabelse i erhvervslivet.

Figuren til højre viser etableringsraten (andelen af den samlede virksomhedsbestand, der er etableret i 2022) i de midtjyske kommuner sammenholdt med lands- og regionsgennemsnittet.

Som det fremgår, lå etableringsraten i Randers Kommune i 2022 på 4,8 procent – svarende til regionsgennemsnittet.

Aarhus Kommune havde i 2022 den højeste etableringsrate, mens Norddjurs og Skive Kommuner var de lokalområder, der havde mindst iværksætteraktivitet.

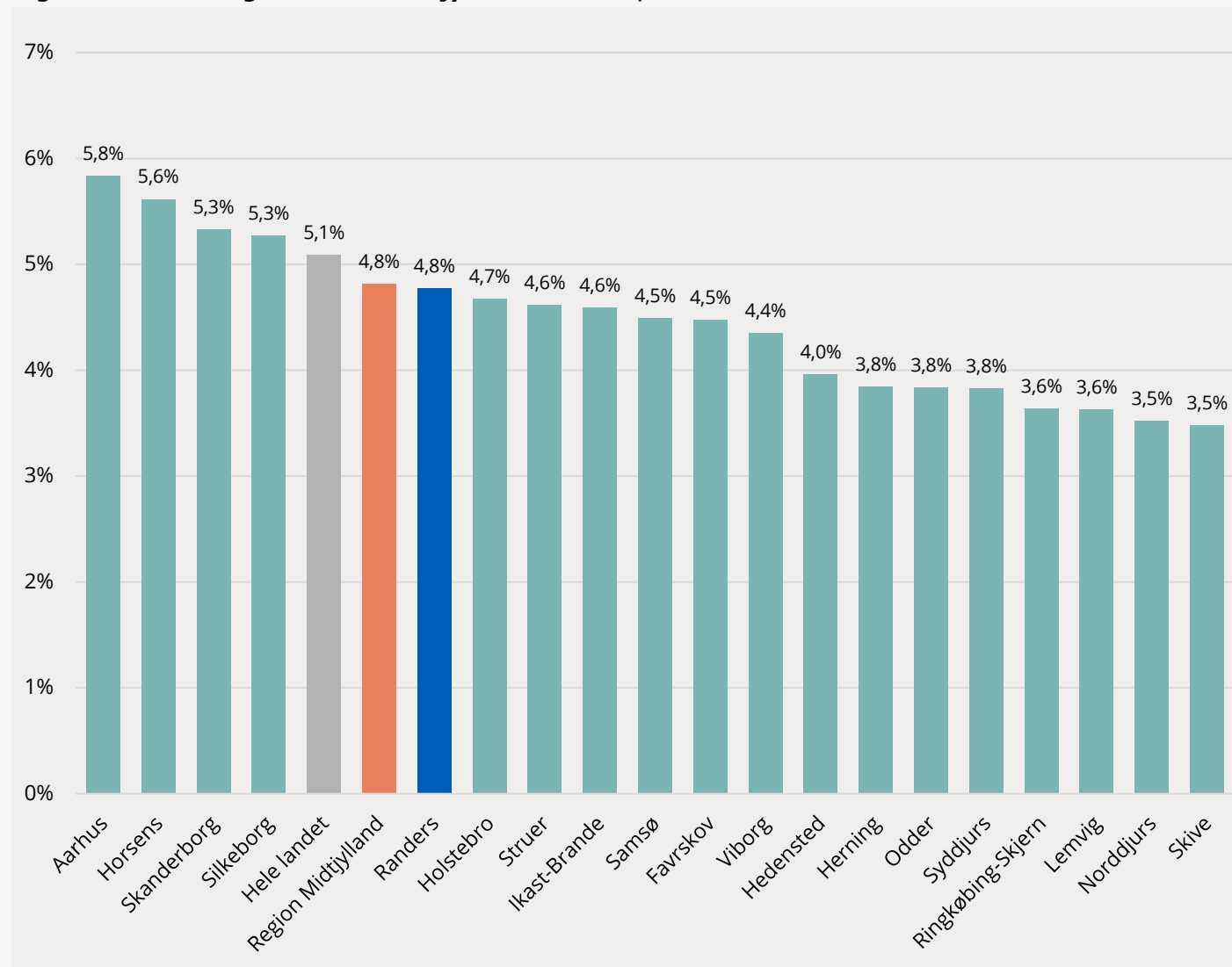

Sidste år ændrede Danmarks Statistik metoden bag opgørelsen af aktive virksomheder i Danmark. Ændringen betyder, at antallet af aktive virksomheder – både etablerede og iværksættervirksomheder – er højere i 2022 end tidligere år.

Ændringen har medført, at der især er kommet flere virksomheder inden for brancherne finansiering og forsikring samt ejendomshandel og udlejning.

Da ændringen især har medført en stigning i det samlede antal virksomheder, betyder det, at etableringsraten, som vist på næste side, er lavere i 2022 sammenlignet med tidligere år – selvom antallet af iværksættervirksomheder i de fleste kommuner er højere i 2022 sammenlignet med 2021.

Figur 4.1. Etableringsrater i de midtjyske kommuner, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

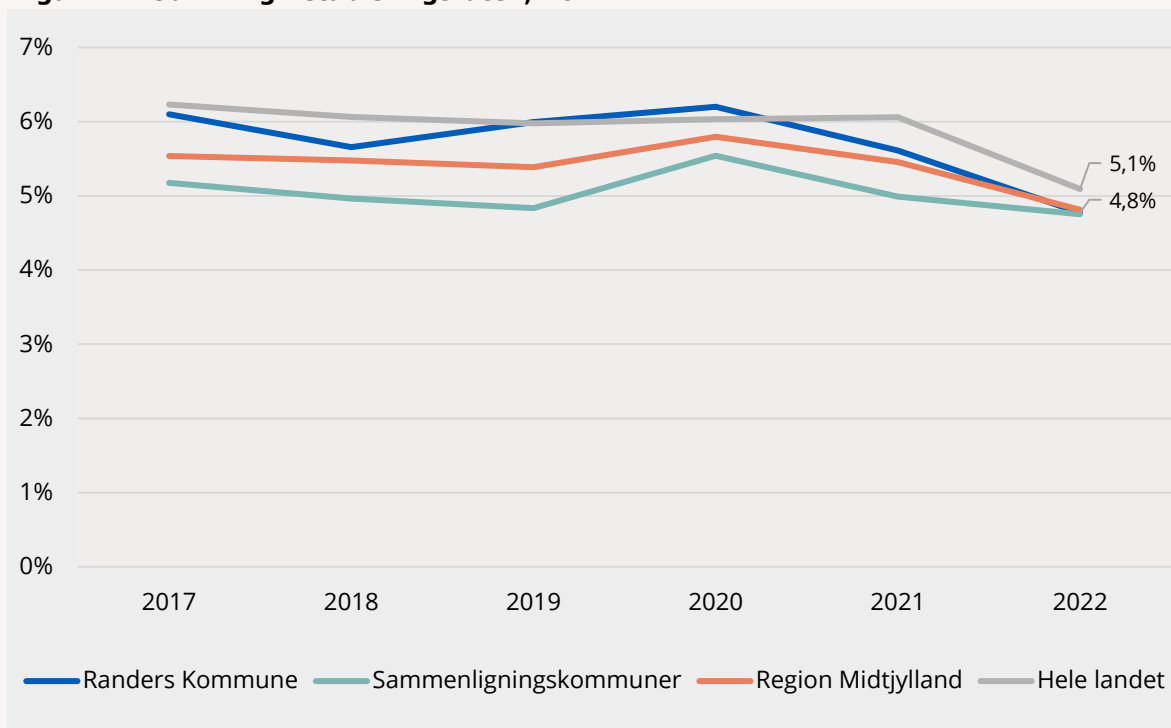
Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand.

Relativt stort fald i etableringsraten

Figur 4.2 viser udviklingen i etableringsraten i perioden 2017-22 for Randers Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

Det fremgår, at Randers Kommune før 2022 havde en højere etableringsrate end både sammenligningskommunerne og regionen samlet. Der har således kunnet konstateres en relativt stor nedgang i 2022 i Randers Kommune.

Figur 4.2. Udvikling i etableringsraten, 2017-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand. Sammenligningskommunerne omfatter: Horsens, Herning, Holstebro, Silkeborg og Viborg Kommune

Mange Randers-iværksættere inden for bygge & anlæg

For den enkelte kommune kan det endvidere være interessant at se nærmere på inden for hvilke brancher, at der etableres nye virksomheder. Tabel 4.1 viser således iværksætter-virksomhedernes fordeling på brancheområder i perioden 2021-22 og sammenligner med det øvrige land og regionen som helhed.

Af tabellen fremgår, at iværksætternes fordeling på brancher ikke afviger meget fra sammenligningskommunerne og Region Midtjylland samlet. Randers har dog relativt mange iværksættere inden for bygge og anlæg samt relativt få inden for primære erhverv, IT og vidensservice.

Tabel 4.1. Fordeling af iværksættere efter brancher, gennemsnit for 2021-22

Branche	Randers Kommune	Sammenligningskommuner	Region Midtjylland	Hele landet
Finansiering, forsikring og ejendomme	23%	24%	24%	21%
Bygge og anlæg	17%	16%	13%	13%
Vidensservice	10%	12%	12%	14%
Operationel service	8%	7%	7%	8%
Private velfærdsinstitutioner og kultur	8%	8%	8%	9%
Detailhandel	7%	7%	7%	6%
Landbrug, skovbrug, fiskeri, råstof, forsyning og andre serviceydelser	6%	9%	7%	6%
Hoteller og restauranter	5%	5%	5%	5%
Industri	4%	4%	3%	3%
Transport	4%	2%	3%	5%
Information og kommunikation	3%	5%	6%	8%
Engroshandel	3%	2%	2%	2%
I alt	100%	100%	100%	100%

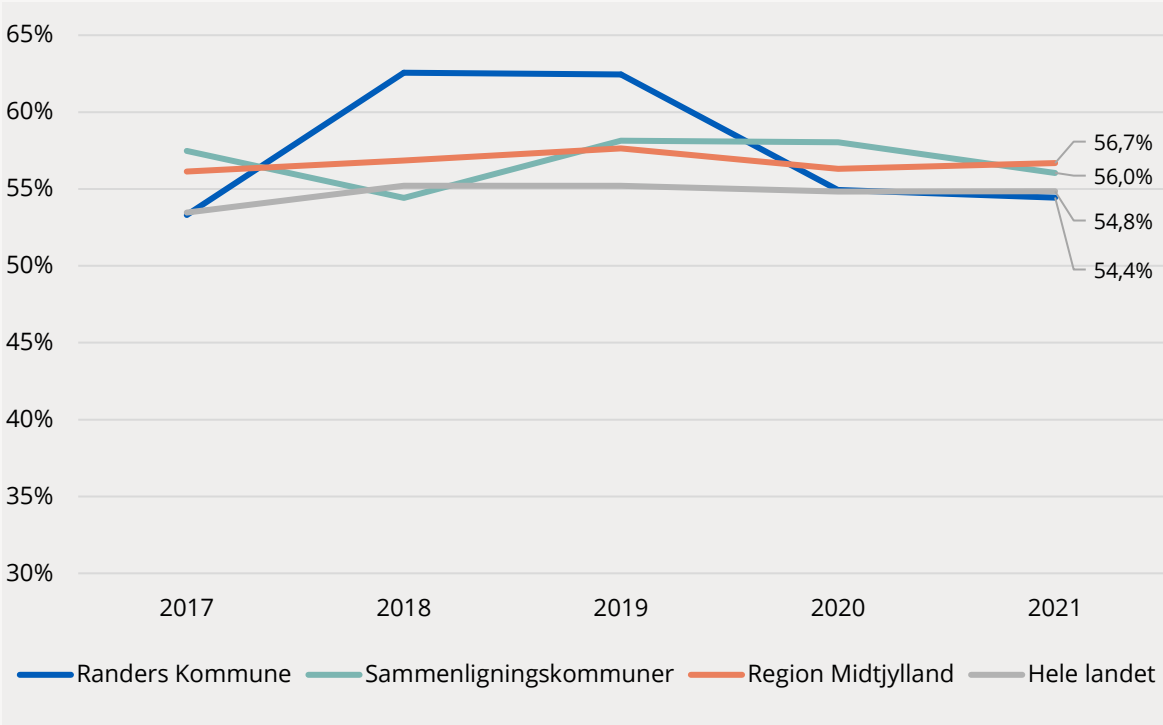
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Iværksættervirksomheder med uoplyst branche er ikke medtaget. Andelen summerer ikke altid til præcis 100% på grund af afrunding.

To iværksætterårgange har klaret sig godt

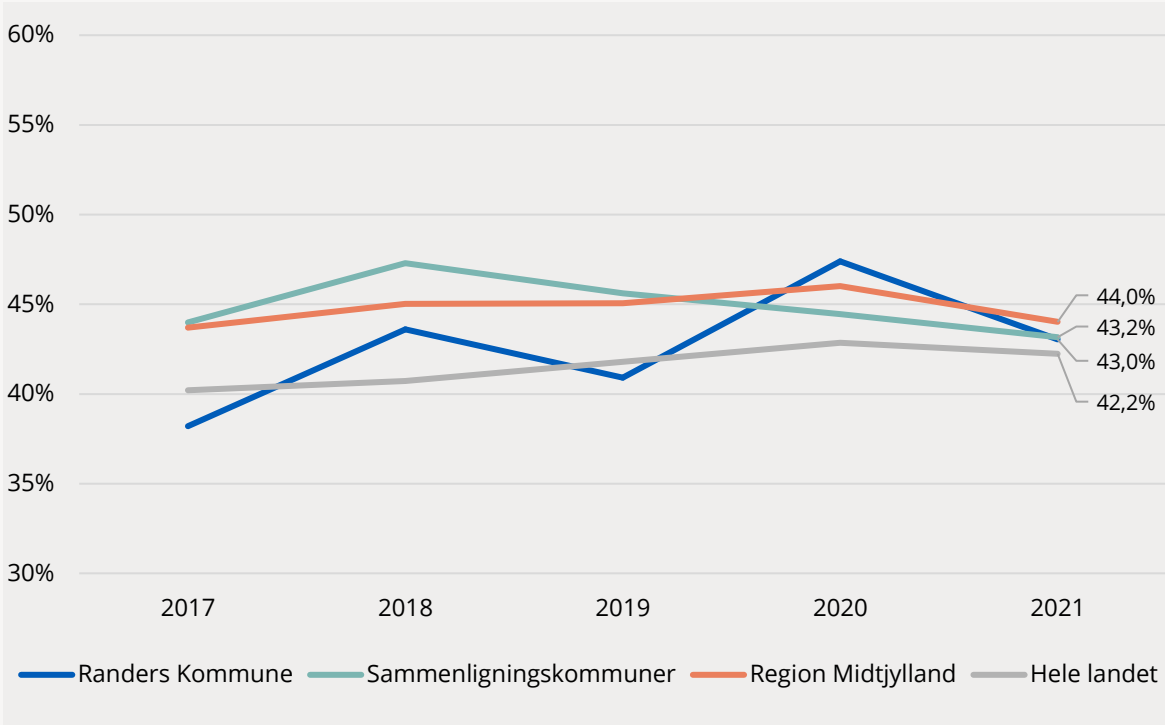
En vigtig indikator for iværksættervilkårene i en kommune er overlevelsesraten. Det vil sige andelen af nye virksomheder, der formår at fastholde en væsentlig økonomisk aktivitet efter, at de er etableret. Figurene neden for viser overlevelsesraterne henholdsvis tre år og fem år efter etablering for iværksættere i Randers Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

Overlevelsesraten svinger typisk en del fra år til år i de enkelte kommuner. Det fremgår, at den treårige overlevelsesrate toppede i 2018-19 og den femårige i 2020-21. Med andre ord har virksomheder etableret i perioden 2015-16 klaret sig bedre end både tidligere og senere årgange målt på overlevelsessevne. Gennemsnitligt set har overlevelsesraten i Randers Kommune – set over hele perioden – ligget nogenlunde på niveau med resten af regionen og sammenligningskommunerne (men over niveauet i resten af landet).

Figur 4.3. Udvikling i overlevelsesraten (tre år efter etablering), 2017-21

Figur 4.4. Udvikling i overlevelsesraten (fem år efter etablering), 2017-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Danmarks Statistik har i 2022 justeret opgørelsen af overlevede virksomheder. Derfor kan overlevelsesraterne i denne rapport ikke sammenlignes med overlevelsesraterne i sidste års rapport.

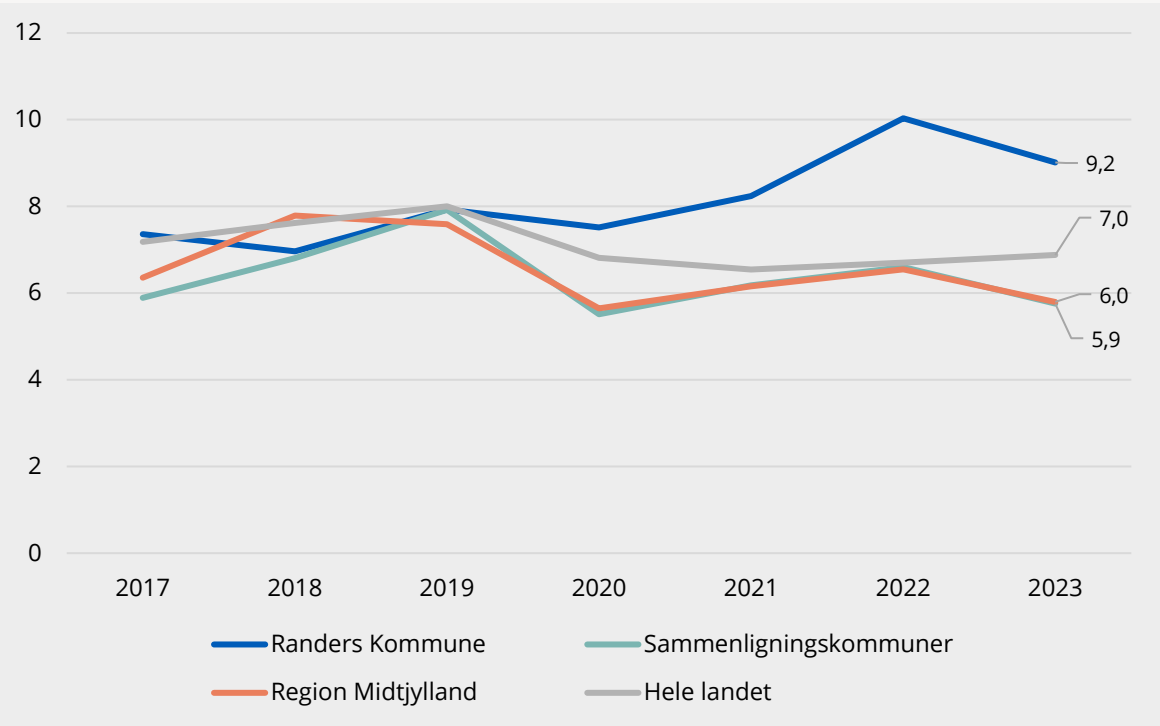
Relativt mange Randers-virksomheder gik konkurs i perioden 2021-23

En anden indikator for afvikling og frafald af virksomheder er omfanget af konkurser. Figur 4.5 viser udviklingen i omfanget af konkurser – opgjort som antal konkurser pr. 1.000 virksomheder. Tabel 4.2 viser, hvordan konkurserne i kommunen fordeler sig på hovedsektorer.

Det fremgår, at andelen af konkurser de seneste tre år har været noget højere i Randers Kommune end i resten af regionen. I 2023 gik ca. 9 ud af 1.000 virksomheder konkurs i Randers Kommune, mens andelen var seks pct. i Region Midtjylland som helhed.

Tabellen til højre viser, at konkurserne er nogenlunde lige fordelt på handel, bygge og anlæg samt service. Det gælder i alle de undersøgte år.

Figur 4.5. Udvikling i antal konkurser pr. 1.000 virksomheder, 2017-23

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2023 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2017-22.

Tabel 4.2. Fordeling af konkurser i Randers Kommune på sektorer, 2017-23

Sektor	2017	2020	2023
Handel	37%	32%	22%
Bygge og anlæg	26%	24%	33%
Service	20%	32%	30%
Industri	11%	5%	12%
Transport	3%	0%	3%
Primære erhverv	3%	5%	0%
I alt	100%	100%	100%

Note: Andelen summerer ikke altid til præcis 100% på grund af afrunding.

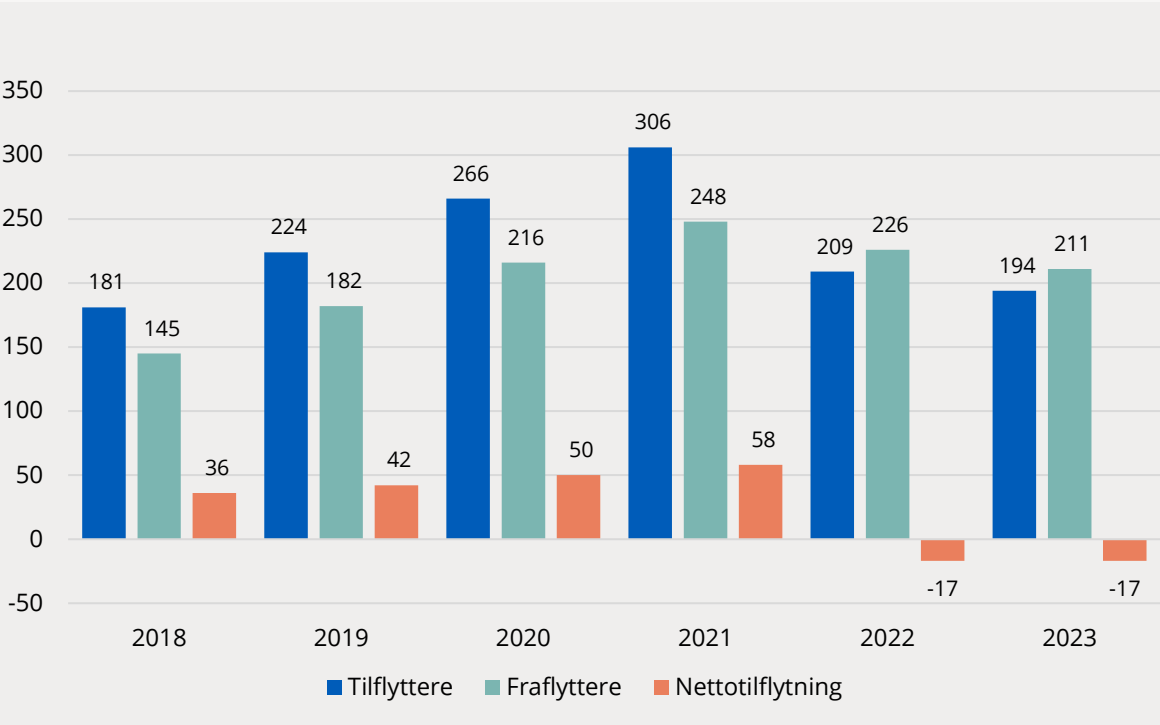
Nettofraflytning af virksomheder i 2023

Et andet pejlemærke for erhvervsvilkårene i en kommune er forholdet mellem til- og fraflytninger af virksomheder. Figur 4.6 viser udviklingen i både til- og fraflytninger samt nettotilflytningen til Randers Kommune i perioden 2018-23. Samtidig viser figur 4.7, hvordan til- og fraflytningerne var fordelt på hovedsektorer i 2023.

Det fremgår, at Randers Kommune efter en del år med nettotilflytning har oplevet nettofraflytning i 2022 og 2023. I 2023 flyttede 194 virksomheder til Randers, mens 211 fraflyttede kommunen. Over hele perioden har der været en nettotilflytning på 152 virksomheder.

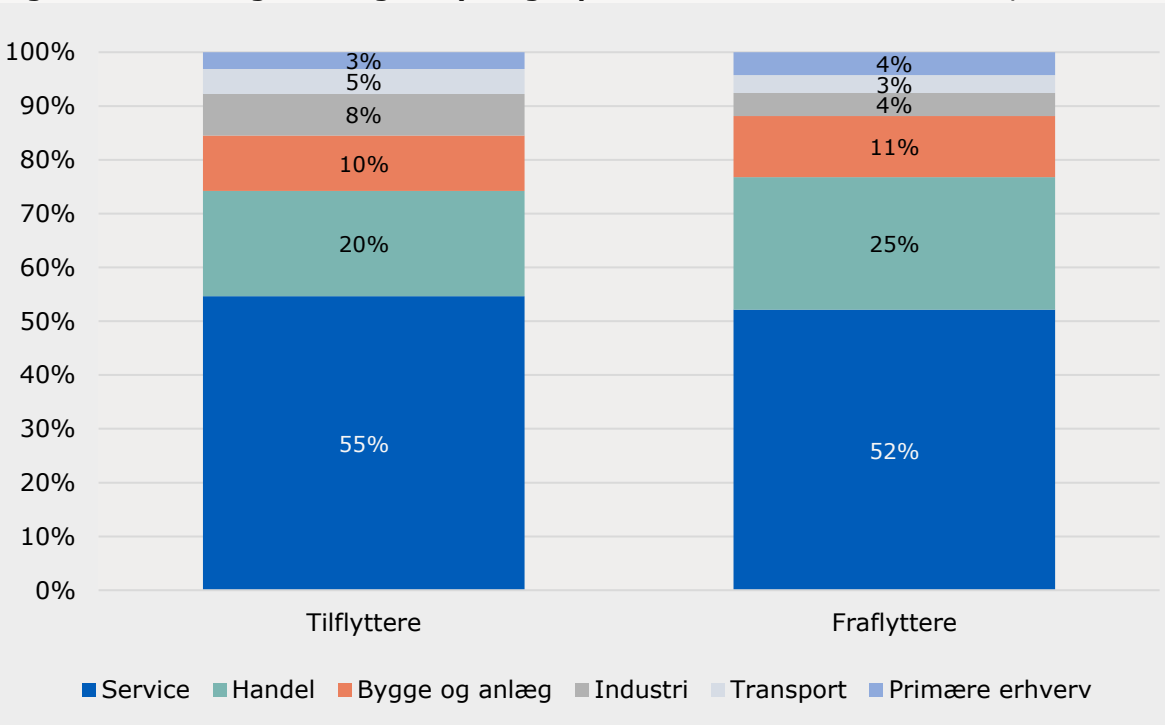
Figur 4.7 viser, at tilflytternes sektorfordeling er stort set den samme som sektorfordelingen blandt fraflytterne.

Figur 4.6. Til- og fraflytning af virksomheder i Randers Kommune, 2018-23

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR).
Note: Antallet af virksomheder omfatter udvalgte selskabsformer (enkeltmandsvirksomhed, PMV, I/S, A/S, ApS, mv.) og ikke fonde, foreninger, offentlige virksomheder, mv. Omfatter ikke holdingselskaber eller filialer. Denne afgrænsning adskiller sig fra forrige side.

Figur 4.7. Fordeling af til- og fraflytninger på sektorer i Randers Kommune, 2023

Note: Andelene summerer ikke altid til præcis 100% på grund af afrunding.

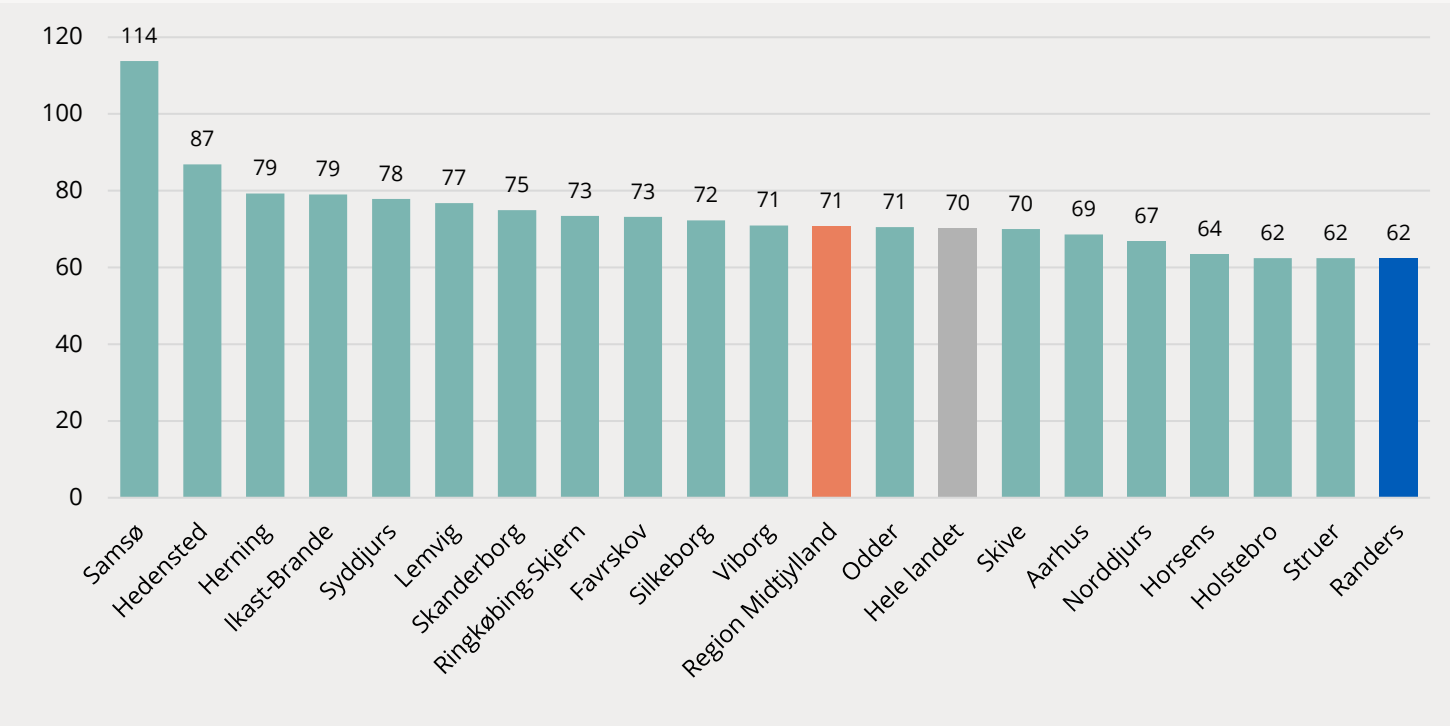
Relativt få virksomheder pr. indbygger

En sammenfattende indikator for en kommunes erhvervsvenlighed er antallet af private virksomheder holdt op mod kommunens størrelse. Den er således et samlet udtryk for iværksætteri, overlevelse af nye virksomheder, konkurser samt til- og fraflytninger over årene. Figur 4.8 viser antallet af virksomheder sat i forhold til indbyggertallet. Herudover viser figur 4.9 Randers-virksomhedernes fordeling på hovedsektorer holdt op mod regionen som helhed.

Figur 4.8 viser, at der i Randers Kommune i 2022 var 62 virksomheder pr. 1.000 indbyggere, hvilket er det laveste niveau i regionen.

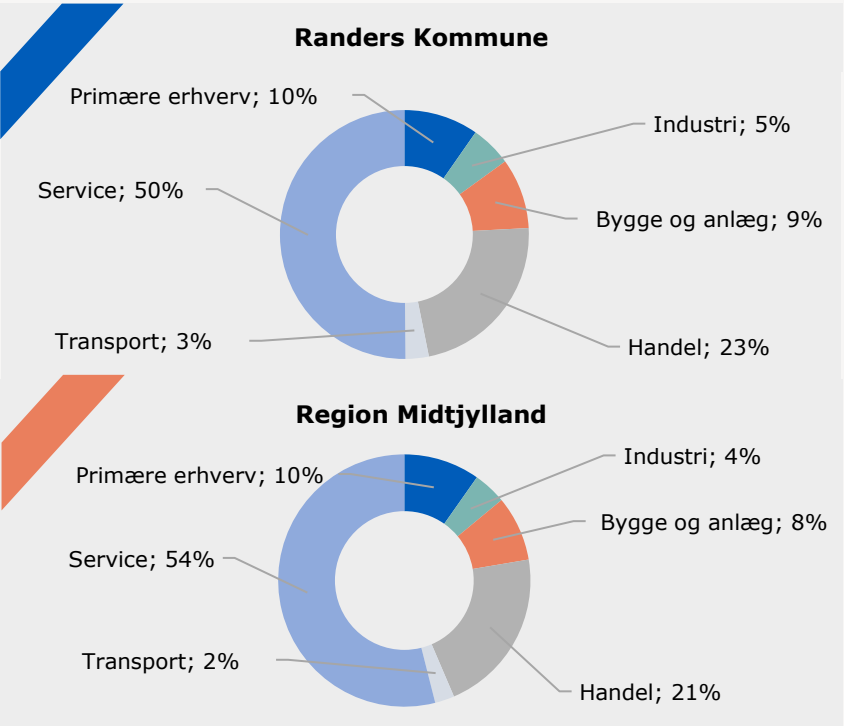
Herudover viser figuren til højre, at virksomhedernes fordeling på sektorer er meget lig den fordeling, der gælder for hele regionen. Randers har dog lidt færre servicevirksomheder og lidt flere handelsvirksomheder end det regionale gennemsnit.

Figur 4.8. Antal reelle virksomheder pr. 1.000 indbyggere i de midtjyske kommuner, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Reelle virksomheder er afgrænset til virksomheder i den private sektor, der i det pågældende år har en økonomisk aktivitet, som svarer til mindst et halvt årsværk i den pågældende branche.

Figur 4.9. Fordeling af reelle virksomheder på sektorer, 2022

Note: Andelene summerer ikke altid til præcis 100% på grund af afrunding.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

5

Vækstvirksomheder og eksport

Dette afsnit går i dybden med, hvordan kommunens virksomheder formår at skabe vækst og eksport.

Først belyses udviklingen i andelen af vækstvirksomheder og vækstvirksomhedernes fordeling på sektorer.

Derefter kigger afsnittet nærmere på, hvor mange virksomheder der har eksport, og hvordan den samlede eksportværdi har udviklet sig.

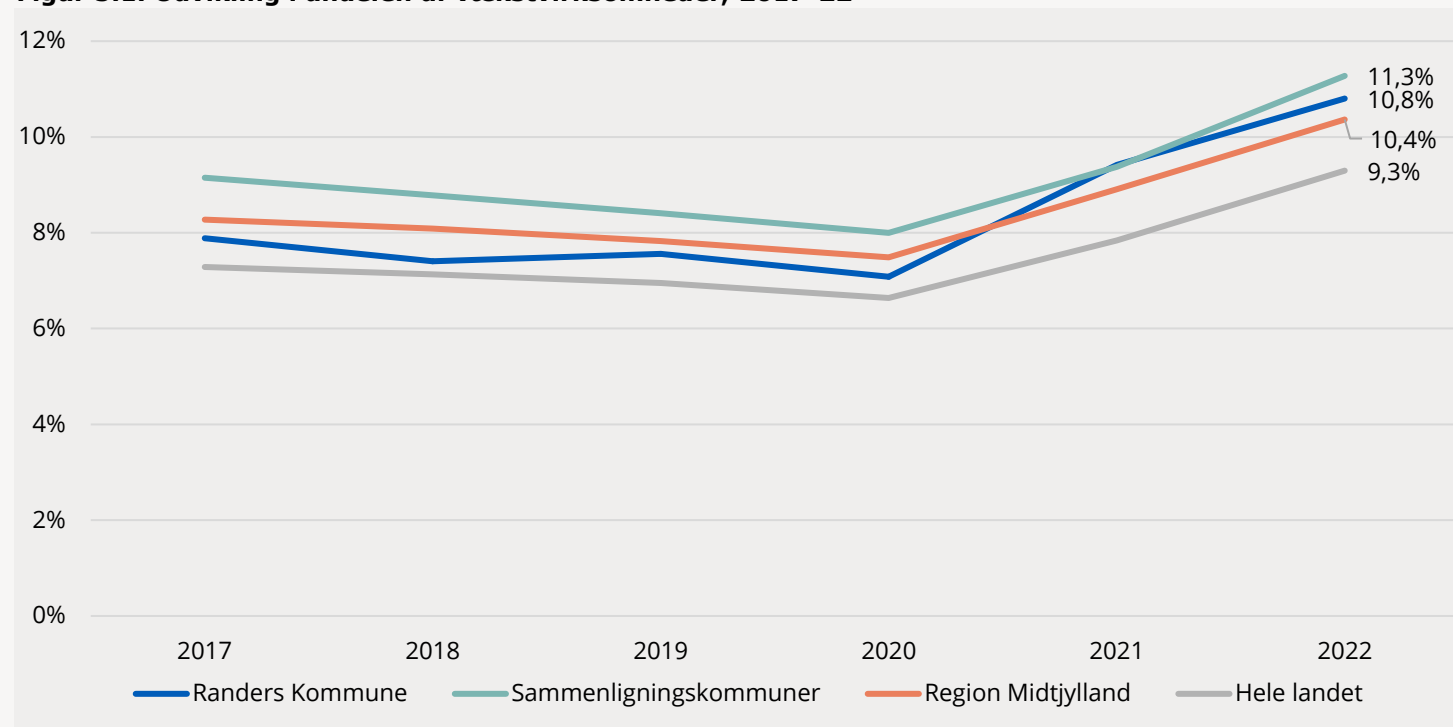
Betydelig stigning i antallet af vækstvirksomheder i Randers Kommune

Figur 5.1 viser udviklingen i andelen af vækstvirksomheder fra 2017-22 for Randers Kommune, sammenligningskommunerne, regionen som helhed og hele landet. Endvidere viser figur 5.2 vækstvirksomhedernes fordeling på hovedsektorer. Opgørelsen fokuserer kun på virksomheder inden for erhverv, der konkurrerer internationalt (typisk i form af erhverv med eksport eller erhverv med mange underleverancer til eksportvirksomheder).

Det fremgår, at der de seneste to år er sket en betydelig stigning i antallet af vækstvirksomheder i Randers Kommune, således at de i 2022 udgjorde ca. 11 pct. af alle virksomheder. Det er lidt højere end regionsgennemsnittet.

Figuren til højre viser, at Randers Kommune sammenlignet med hele regionen har relativt mange vækstvirksomheder inden for bygge og anlæg samt industri og lidt færre inden for serviceerhvervene.

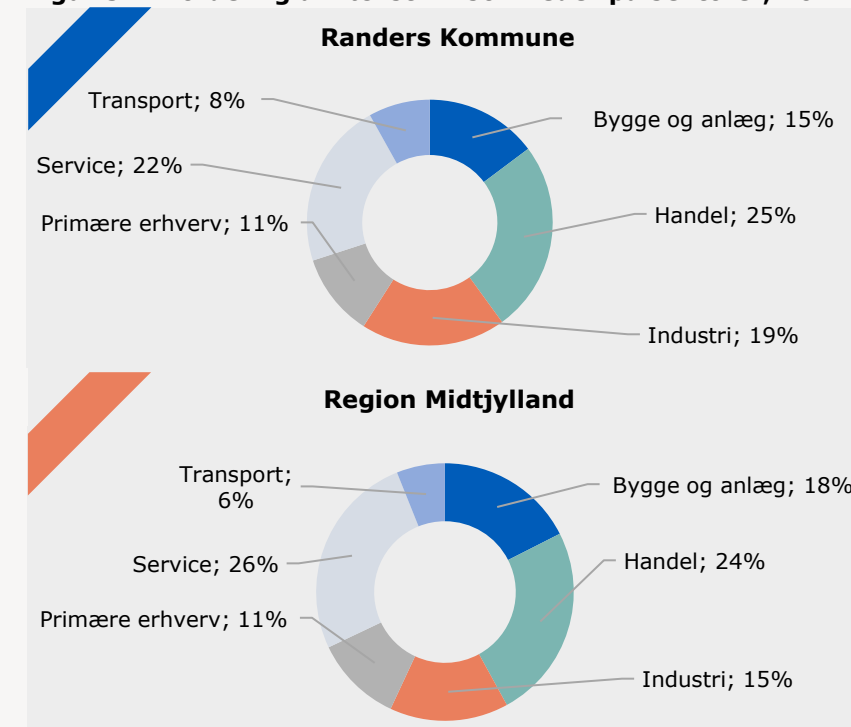
Figur 5.1. Udvikling i andelen af vækstvirksomheder, 2017-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Vækstvirksomheder har haft en årlig omsætningsvækst på mindst 10 pct. de seneste tre år og en absolut vækst på mindst 3 mio. kr. i samme periode. Vækstvirksomheder er opgjort inden for internationalt konkurrerende erhverv. Sammenligningskommunerne omfatter: Horsens, Herning, Holstebro, Silkeborg og Viborg Kommune.

Figur 5.2. Fordeling af vækstvirksomheder på sektorer, 2022

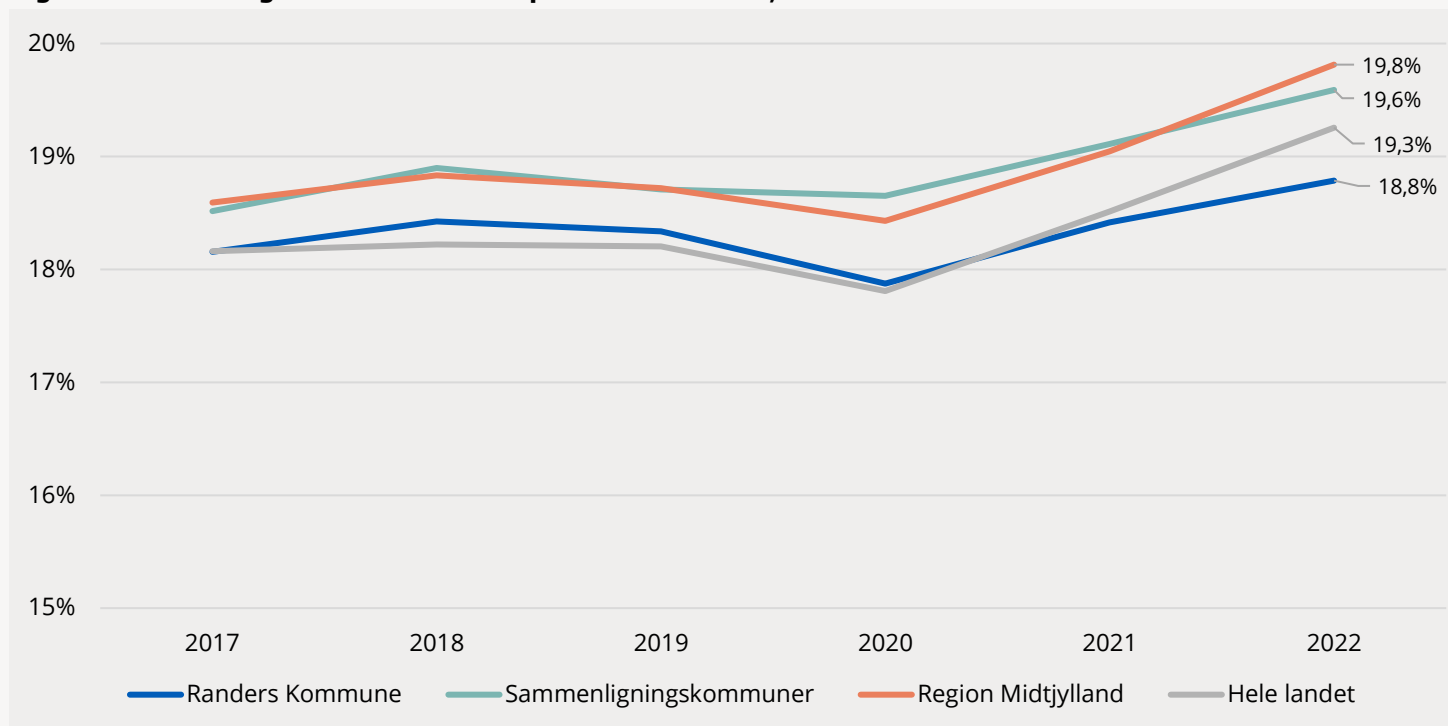
Lidt mindre andel eksportvirksomheder end i resten af regionen

Eksportvirksomheder er en væsentlig drivkraft for vækst og jobskabelse, og de bidrager i høj grad til både den lokale og regionale værdiskabelse. Figur 5.3 viser udviklingen i andelen af virksomheder med eksport fra 2017-22, mens figur 5.4 viser eksportvirksomhedernes fordeling på hovedsektorer i Randers Kommune og Region Midtjylland under ét.

Den første figur viser, at Randers Kommune trods en stigning i 2021 og 2022 har en lidt mindre andel eksportvirksomheder end sammenligningskommunerne og resten af regionen. Knap 19 pct. af Randers-virksomhederne havde eksport i 2022.

Samtidig viser figuren til højre, at Randers Kommune huser relativt mange eksportvirksomheder inden for handel og til gengæld på inden for service, når der sammenlignes med Region Midtjylland som helhed.

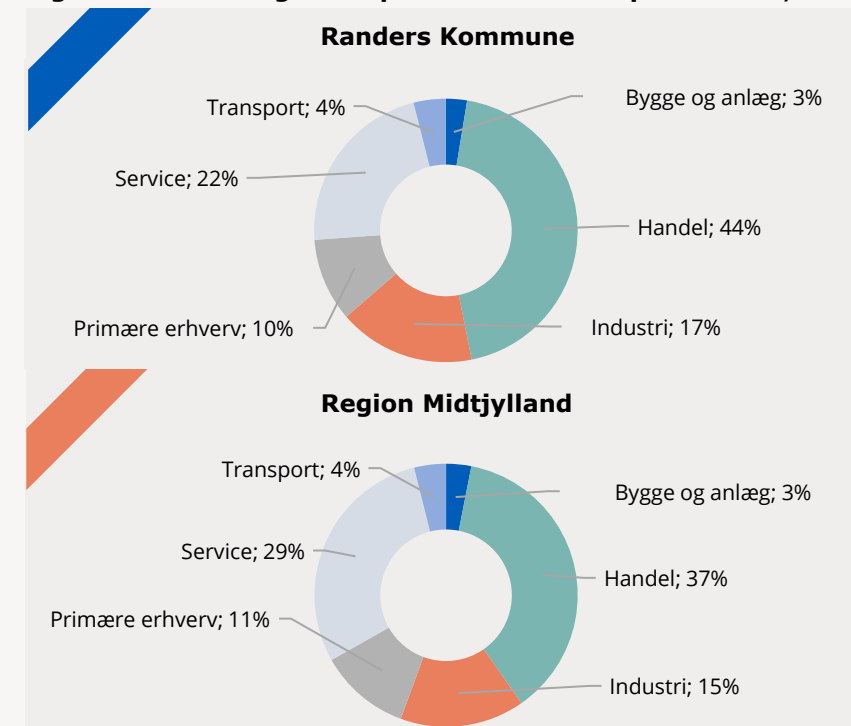
Figur 5.3. Udviklingen i andelen af eksportvirksomheder, 2017-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder. Da virksomhedernes eksport blandt andet indeholder momsfrataget salg af varer og tjenester, er virksomheder inden for branchen energiforsyning udeladt. Baggrunden herfor er, at energibranchens salg typisk er momsfrataget, selvom det foregår i Danmark. Derfor har vi fra år valgt at udelade branchen fra opgørelsen for at få en mere retvisende opgørelse af eksportværdien.

Figur 5.4. Fordeling af eksportvirksomheder på sektorer, 2022

Note: Andelene summerer ikke altid til præcis 100% på grund af afrunding.

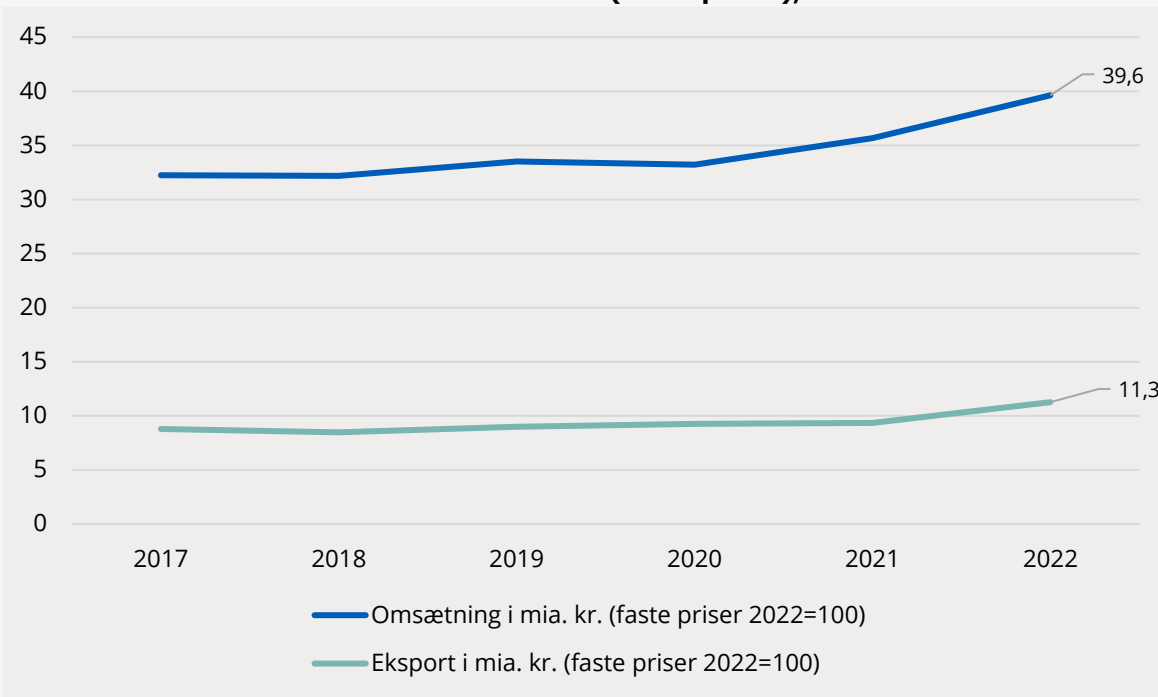
Stigning i eksportværdien i 2022, men eksport spiller fortsat en mindre rolle end i resten af regionen

Mens analysen på forrige side gav et billede af, hvor mange virksomheder der eksporterer, giver figurene neden for et overblik over udviklingen i den samlede eksportværdi blandt virksomheder, der afsætter uden for landets grænser. Samtidig viser figur 5.5 også udviklingen i den samlede omsætning blandt virksomheder med eksport. Figur 5.6 sammenligner eksportens andel af omsætningen med andre kommuner, regionen som helhed og hele landet.

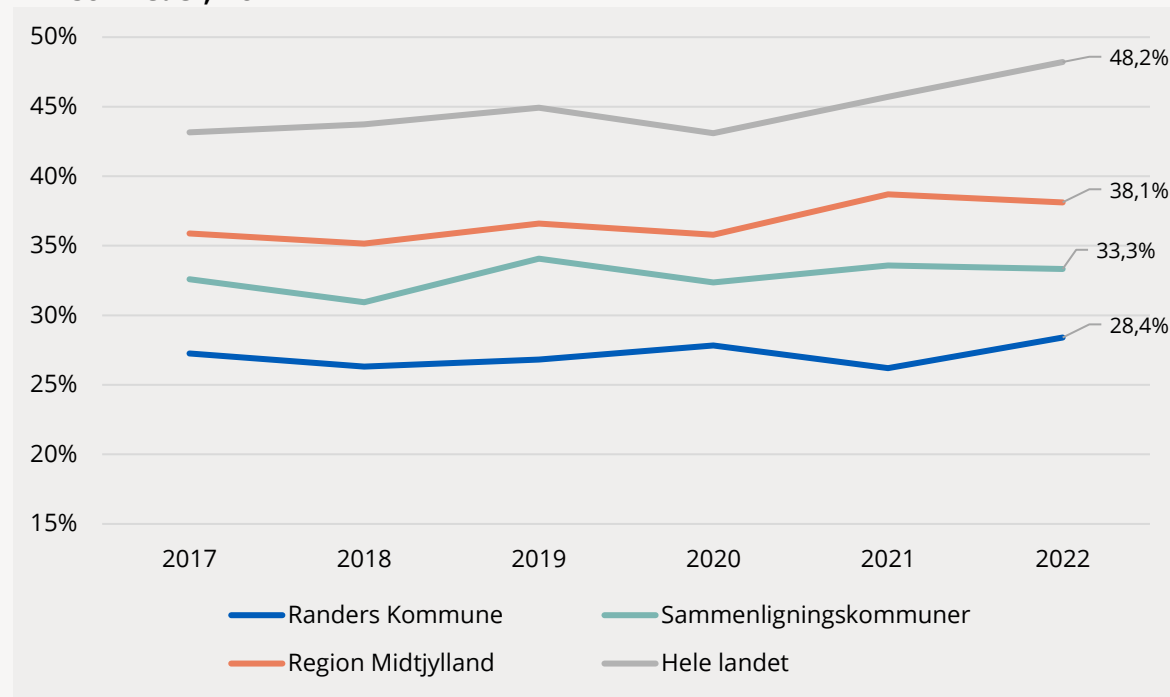
Det fremgår, at den samlede eksportværdi blandt Randers-virksomheder i 2022 steg til 11,3 mia.kr. efter at have ligget under 10 mia. kr. i en årrække (2022-priser). Også den samlede omsætning i eksportvirksomhederne steg væsentligt i 2022.

Figuren til højre viser, at eksportens andel af den samlede omsætning fortsat er relativt lav, når der sammenlignes med resten af regionen og andre kommuner.

Figur 5.5. Udviklingen i samlet omsætning og eksport blandt eksporterende virksomheder i Randers Kommune i mia. kr. (2022-priser), 2017-22

Figur 5.6. Udviklingen i eksportens andel af omsætningen i eksporterende virksomheder, 2017-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Note: Eksporten er opgjort som virksomhedernes samlede salg fratrukket indenlandsk salg. Opgjort i faste priser (2022-priser). Eksportværdi og omsætning er opgjort på kommuneniveau på baggrund af arbejdsstedernes placering. Da virksomhedernes eksport blandt andet indeholder momsfritaget salg af varer og tjenester, er virksomheder inden for branchen energiforsyning udeladt. Baggrunden herfor er, at energibranchens salg typisk er momsfritaget, selvom det foregår i Danmark. Derfor har vi fra i år valgt at udelade branchen fra opgørelsen for at få en mere retvisende opgørelse af eksportværdien.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

6

Profilanalyse - Highlights

Dette afsnit indeholder nøglefigurer om den lokale og specialiserede vejledning af iværksættere og virksomheder i Region Midtjylland, herunder forskelle på tværs af kommuner i andelen af vejledte.

Afsnittet viser også hvor stor en andel af de vejledte, der ligger inden for vækstlaget i kommunerne.

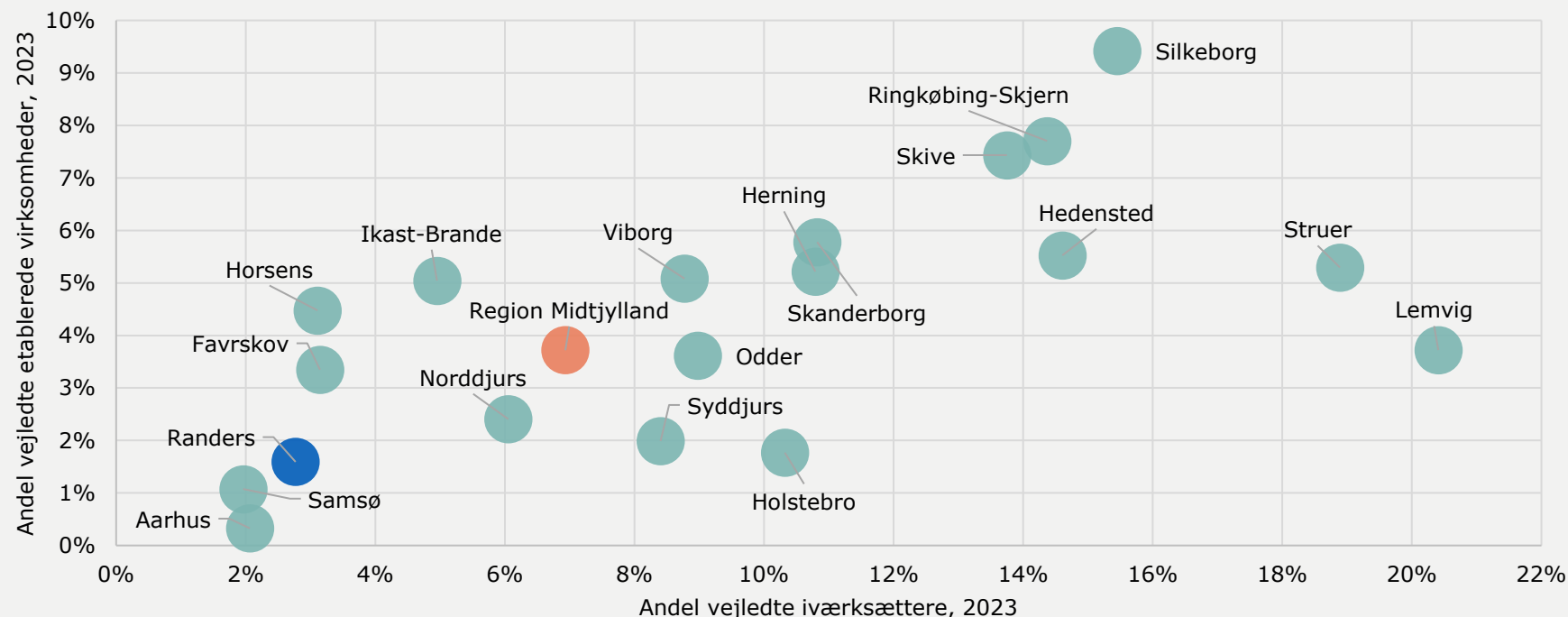
For en mere detaljeret analyse af de vejledtes profil, herunder årsværk, omsætning og eksport, henvises til profilanalyse 2024.

Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – lokal erhvervsservice

Figur 6.1 giver et overblik over, hvor stor en andel af virksomhederne – opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder – der har modtaget vejledning i den lokale erhvervsservice. Resultaterne er vist for alle midtjyske kommuner. Det skal understreges, at figuren alene fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel vejledning. Deltagelse i netværk, arrangementer, projekter, mv. er ikke omfattet af figuren.

Det fremgår, at knap tre pct. af iværksætterne og to pct. af de etablerede virksomheder i Randers Kommune er blevet vejledt i 2023, hvilket er markant under niveauet for Region Midtjylland som helhed.

Figur 6.1. Andel virksomheder, der har modtaget lokal vejledning i 2023, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

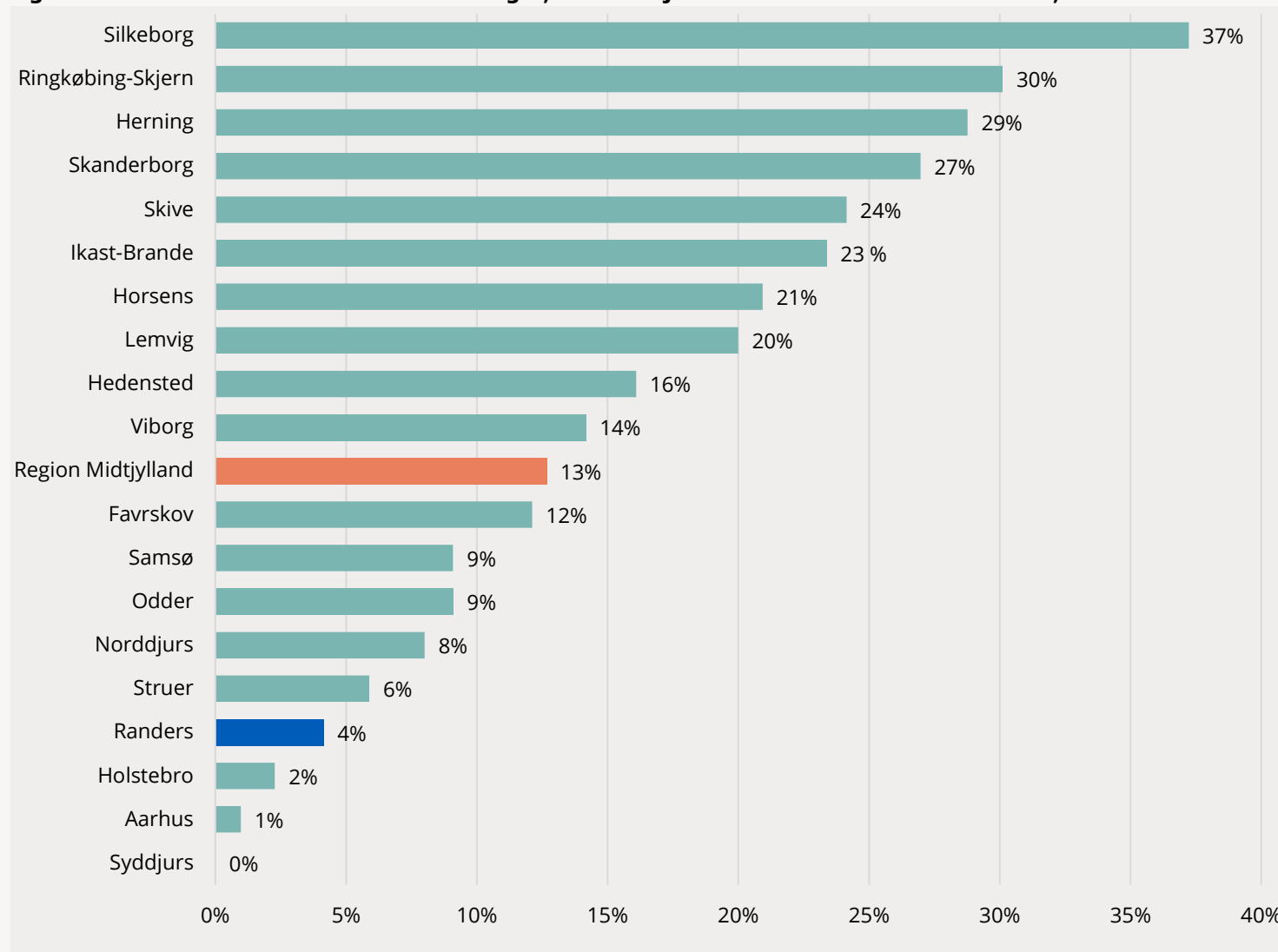
Andelene af vejledte iværksættere og etablerede virksomheder er lavere i dette års Profilanalyse end i tidligere års analyser.

Årsagen er, at Danmarks Statistik har ændret metoden til opgørelsen af aktive virksomheder i Danmark, hvilket har medført at flere virksomheder end tidligere betragtes som aktive virksomheder i de midtjyske kommuner.

Andelene af vejledte iværksættere og etablerede virksomheder i dette års rapport kan derfor ikke sammenlignes med andelene fra tidligere år.

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – lokal erhvervsservice

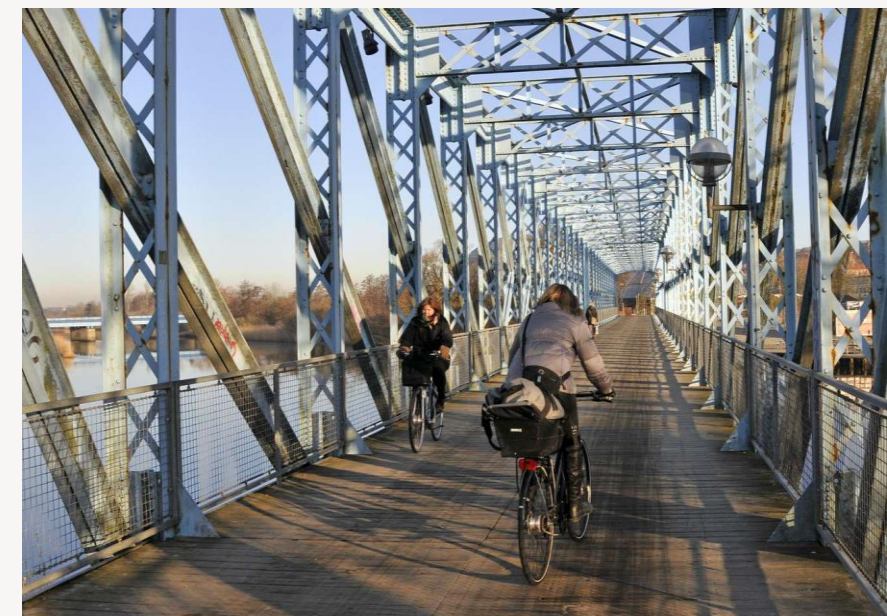
Figur 6.2. Andel af virksomheder i vækstlaget, der er vejledt i den lokale erhvervsservice, 2023

Figuren til venstre viser hvor stor en andel af virksomhederne i vækstlaget (se definition nederst på siden), der har modtaget lokal vejledning i hver af de midtjyske kommuner i 2023.

Det fremgår, at fire pct. af vækstvirksomhederne i Randers Kommune modtog vejledning lokalt i 2023. Til sammenligning var tallet for regionen 13 pct.

Som det fremgår, er der stor spredning på tværs af kommunerne.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra lokal erhvervsservice.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2020 til 2022 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 procent og i slutåret havde mindst fem ansatte.

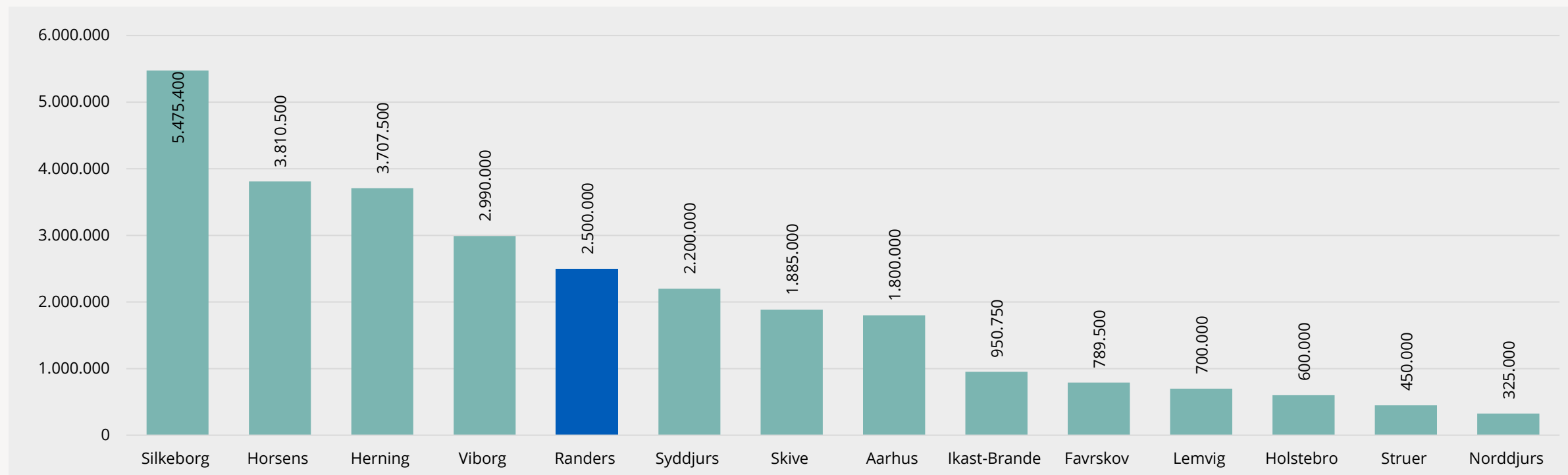
Kommunal bevilling til operatøren af lokal erhvervsservice, 2023

Omfanget af lokalt vejledte bør naturligvis ses i lyset af de ressourcer, som operatøren af lokal erhvervsservice har til rådighed til erhvervsservice. Det er op til den enkelte kommune at afgøre hvor mange midler, der skal afsættes til lokal erhvervsservice.

Figuren neden for viser størrelsen af bevillingen til den lokale erhvervsserviceoperatør, der i nogle kommuner er Erhvervshus Midtjylland, mens operatøren i andre kommuner er et lokalt erhvervsråd. Operatøren kan også være en enhed i forvaltningen.

Beløbene er oplyst af de enkelte kommuner og dækker i nogle kommuner primært over udgifter til vejledning af førstartere, iværksættere og virksomheder, mens de i andre kommuner også dækker over udgifter til bredere erhvervsfremmeprojekter. Beløbene er derfor ikke direkte sammenlignelige.

Figur 6.3. Kommunal bevilling (kr.) til operatør af lokal erhvervsservice, 2023

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra lokal erhvervsservice.

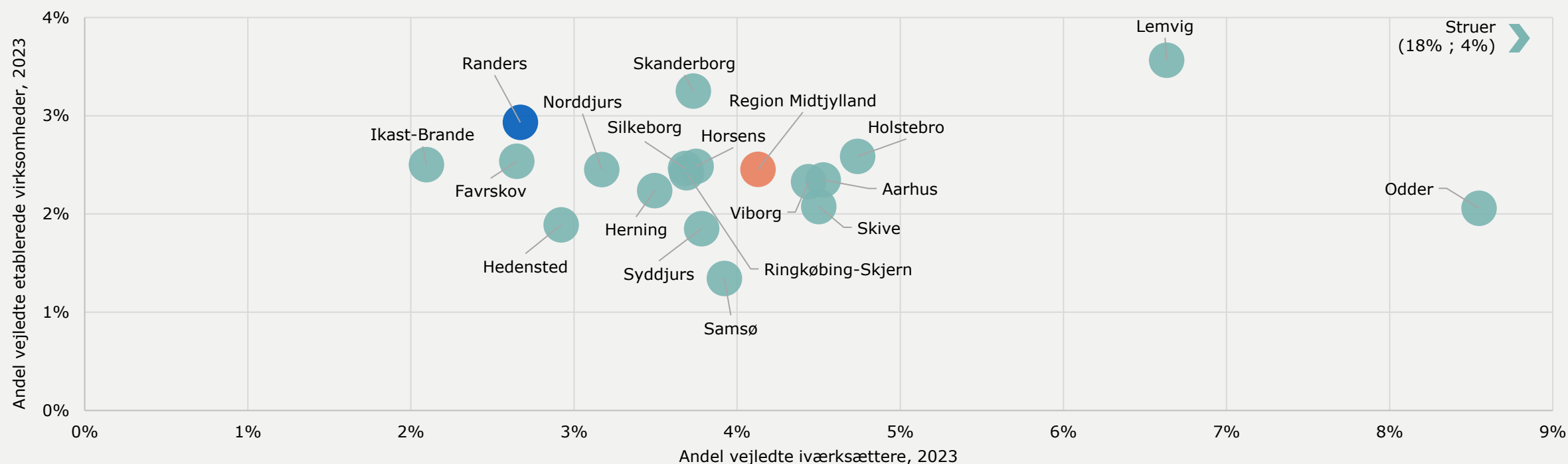
Note: Der er ikke oplysninger om Hedensted, Horsens, Odder, Ringkøbing-Skjern, Samsø, Syddjurs og Skanderborg Kommuner.

Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – specialiseret erhvervsservice

Figuren neden for giver et overblik over, hvor stor en andel af virksomhederne – opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder – der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland. Resultaterne er vist for alle midtjyske kommuner. Det skal understreges, at figuren alene fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel sparring og vejledning. Virksomheder, der alene har deltaget i arrangementer og kollektive forløb, er ikke omfattet af figuren.

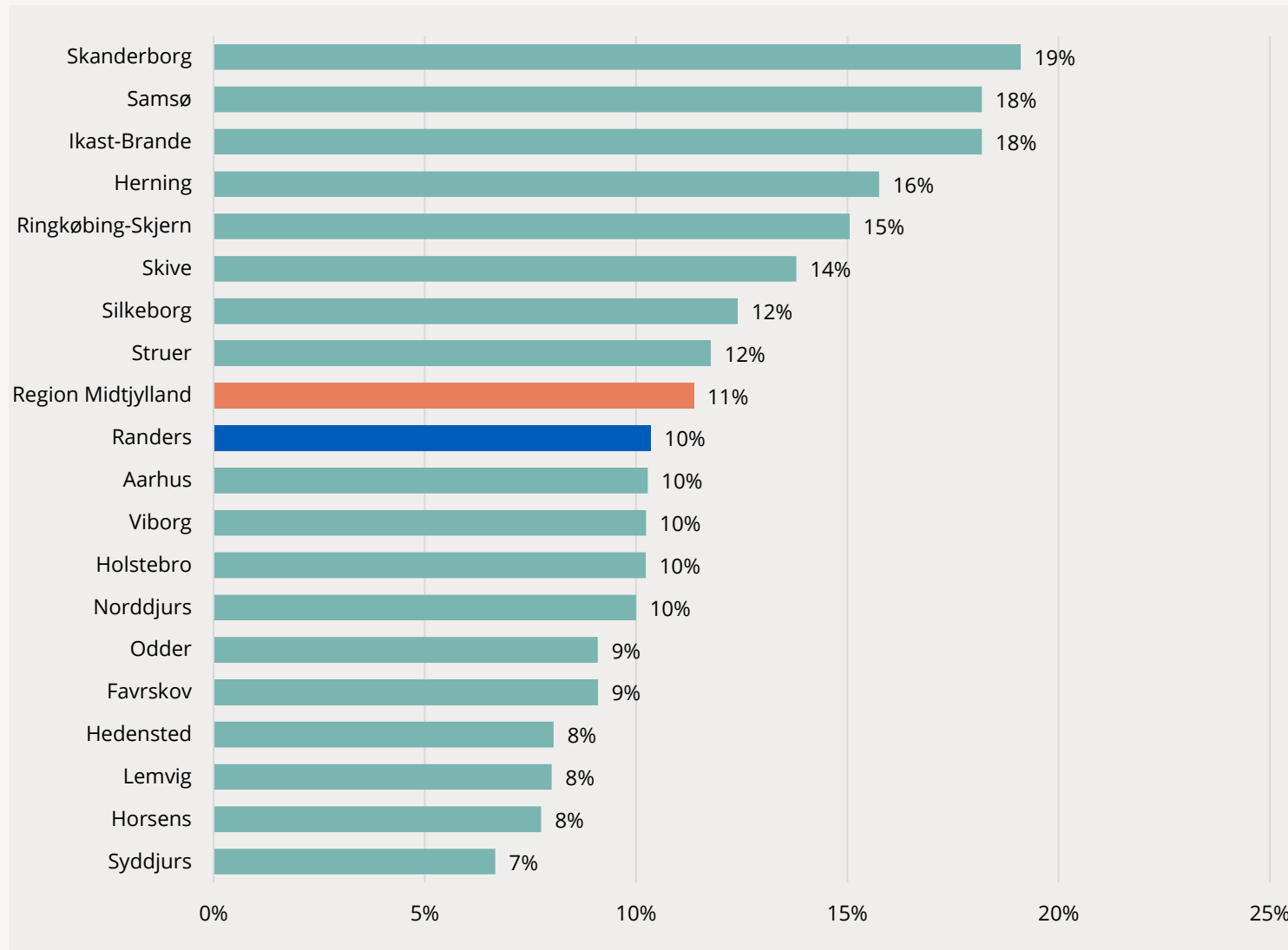
Figuren viser, at andelen af vejlede Randers-iværksættere på dette område er knapt tre pct., hvilket er noget lavere end tallet for regionen som helhed på godt fire pct. Andelen af vejlede etablerede virksomheder i Randers Kommune ligger også på ca. tre pct., hvilket er en anelse højere end tallet for hele regionen.

Figur 6.4. Andel virksomheder, der har modtaget specialiseret vejledning i 2023 opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – specialiseret vejledning

Figur 6.5. Andel af virksomheder i vækstlaget, der har modtaget specialiseret vejledning, 2023

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra Erhvervshus Midtjylland.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2021 til 2023 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 procent og i slutåret havde mindst fem ansatte.

Figuren til venstre viser hvor mange virksomheder i vækstlaget, der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland.

I Randers Kommune blev der i 2023 ydet specialiseret vejledning til 10 pct. af vækstlaget, hvilket er på niveau med regionsgennemsnittet på 11 pct.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Udgivet af Erhvervshus Midtjylland, august 2024.
Udarbejdet i samarbejde med IRIS Group.
Data-/talmateriale leveret af IRIS Group.